

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ioannis Reuchlin ... De Arte Cabalistica Libri Tres Leoni X. Dicati

Reuchlin, Johannes

Hagenau, 1517

Liber primvs

[urn:nbn:de:bsz:31-271787](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-271787)

SANCTISSIMO LEONI DECIMO PON
TIFICI MAXIMO IOHANNES

Reuchlin se supplex commendat.

LTALICA PHILOSOPHIA BEATISSIME
LEO DECIME religionis christianę Pontifex Maxime
à Pythagora eius nominis parente primo, ad summos hoies
excellentes ingenii præditos olim delata, per quæ plurimis
annis ingenti latratu sophistarum occiderat, tam diu tenebris & densa no
cte sepulta, quæ deũ favore Solo ois generis optimorũ studiorum clarissi
mus Laurentius Medices pater tuus, Magni Cosmi propago Florentinæ
ciuitatis princeps exoriret. Quæ & si nouimus animo & scientia gubernadi
Rempub. & domi bellicę oia consilio ac prudentia gerendi, tam fuisse cõ
potem ut nemo ætate sua in ciuili exercitacione uideret magis laudadus, tñ
ad hoc nobis eũ fateri oportet commodius natũ esse pinde atq; cœlitus de
missum, ut post eloquentię disciplinas & bñdicendi artes a Petrar chis, Phi
lelphis, Aretinisq; rhetoribus ante iuuetuti Florẽting traditas q̄ esse absq;
cõtrouersia possent ciues cunctis nationibus exteris nitidiorẽ scribendi ca
lamo & puritate linguę ornatiores, ipse tandẽ patrię inferret q̄q; illã expul
tricẽ uitiorũ sapientiã & arcanorũ inuestigandi rationẽ q̄ in libris & monu
mentis priscorũ ad sua usq; tempora latuissent. Ad id prouinciã diligẽter
acciuit unde quaq; doctissimos & ueterũ autorũ peritissimos uiros qbus
cũ rerũ sciẽtia etiã satis esset eloquẽtiã, Demetriũ Chalcondylen, Marsiliũ
Ficinũ, Georgiũ Vespuciũ, Christophorũ Landinũ, Valorẽ, Angelũ Po
litianum, Ioannẽ Picum Mirandulę comitẽ, cæterosq; orbis eruditissimos
qbus antiqrum solertia & arcana uetustas malignitate casuũ oblitterata in
lucẽ rediret. Hoc egere summi uiri certatim. Nã docuit hic, cõmentabat al
ter, legerat iste, interpretatus est ille, ac linguas uertit in linguas. Marsilius
Græciã duxit in Latium, Romanos in Græciã Politianus reduxit. Instabant
omnes operi, nemo non summias Medicibus laudes afferens. Hos in he
roas Beatiss. LEO tuus natalis uirgula, ut aiunt, diuina fœliciter cecidit,
Diis gratia, certe ut non restaret ullum elegantioris doctritinẽ genus in q̄
tu non euaseris peritior, adeo quidem puer amplexus politissimi suauitatẽ
Politiani. Quid multis? Florentia illo æuo nihil erat floridius. In qua rena
scerentur optimarum artium quæ ante cecidere omnia, nihil remansit inta
ctum de linguis & literis quo non exercebantur nobilissimi Florentini.
Ea fama ego tum quidem uehementer mouebat tactus eius loci cupidi
tate, ac non solum magnificentissimi & insueti nobis Hercyniũs ædificiũ
auitæ domus tuæ, quam Magni Cosmi nominarunt, uerum etiam paren
tis tui desyderio uisendi, unde nostro seculo tanta commoda produissent.

odli.B
xlii.C
xvii.G
xvii.H
xviii.I
xxvi.P
xvii.Q
xvii.R
xl.V
xlii.Z
xliii.C
lviii.D
lii.F
lviii.R
natio
lii.I
pirtua
xvii.P
ix.T
xxvi.O
xxiii.Z
ii.F
v.A
vi.F
x.Y
xi.C
xii.K
xviii.T
xix.F
xx.K
afferun
xxvi.F
xxx.K
xxviii.S
ii.A
ii.C
liiii.M
angeli.&
lv.N
lix.S
lxiii.A
xviii.N
ii.I
v.B
v.D
viii.P

DE ARTE CABALISTICA

Igitur in Italiã profectus cū illustri Eberhardo Probo Sueuorū nostra æta
 te primo Duce, cui a Secretis fiebā, intraui Florētīā circiter xii. Kal. Apriles
 Anno Christi M. cccc. lxxxii. Cūq; insignē Medicę gentis nobilitatē ei duci
 cōmendassem ut pro rei ueritate profecto debui, optabat cum eo sibi ui
 ro colloquiū habere. Quod ubi aniaduertisset nescio q̄ reuelāte Laurētī⁹,
 apphēdit peregrini dexterā perq̄ humaniter, oēs q; nos domū suā duxit,
 singula uisu digna ostendens. Primo, faberrima eq̄rū stabula, deinde arma
 mētariū omī apparatu bellico refertū, post itē singulos thalamos p̄tiosissi
 mis auleis ornatos pulchrosq; tapetas, & ī excelsō culminis tecto arborib⁹
 cōsitū nemus, hesperidū hortos ac aurea mala, cuius bibliothecā cū in cœ
 los usq; uerbis extollerē, p̄ humaniter ut solebat uir suauissim⁹ respōdit ma
 iorē sibi thesaurū in liberis esse q̄ in libris. Quęso te Papa sanctissime, sinas
 me loq̄ tecū aliq̄to liberius infimatē de mediā plebe hōiem, Q̄ta putas me
 tū captū admiratione cū q̄dā insigni gaudio q̄n uniuersis applaudētibus au
 diuissem ad summa te rerū fastigia cōscēdisse optimū optimi sapiētissimiq;
 principis diui Laurētii Medicis filiū, recordabar subito tanq̄ hierophātes
 aliq; paternū illud uaticiniū ueræ prophetiæ par. Quid hac ex Laurentio
 laurea fruticari queat, nō modo laurētib⁹ populis sed etiā toti orbi p̄ciosi⁹,
 q; maior excogitari thesaur⁹ possit q̄ sit illud tuū ineffabile regnū, vñ nobis
 oēs diuitiē tāq; ex Pactoli abyssō fluūt, oēs gratiē, oēs optimarū literarū or
 natus, & omē q̄d est in humanis bonū. Semina iecit pater uniuersæ ueteris
 philosophiē, q̄ nūc te filio in culmos surgūt, ut te regnāte nobis spicas illius
 metere liceat in oib⁹ linguis, gręca, latina, hebręa, arabica, chaldaica & chal
 diaca, q; hoc tpe libri tuę Maiestati offerūt, & uberius oīa pficiūt sub tua
 ditiōe q̄ sūt a parēte tuo prudētissime ichoata. Quare cogitās sola studiosis
 Pythagorica defuisse, q̄ tñ sparsim ī academia laurētiana delitescūt, credidi
 haud i gratū tibi futurū si & ea foro afferrē q̄ Pythagoras nobilesq; Pytha
 gorei sensisse dicūt, ut tuo scelici numie legerēt latinis hacten⁹ ignota. Italię
 Marsili⁹ Platonē edidit, Gallis Aristotelē Ia. Faber Stapulēsis restaurauit,
 Implebo numerū & Capnion ego germanis p̄ me renascētē Pythagorā tuo
 noi dicatū exhibebo. Id tñ absq; hebręorū Cabala fieri nō potuit, eo q; Py
 thagore philosophia de Cabalæorū p̄ceptis initia duxit, q̄ patrū memoria
 discedens e magna Gręcia rursus in Cabalistarū uolumia incubuit. Fruēda
 igiūt īde fuerāt fere oīa. Quare de arte Cabalistica q̄ symbolica philosophia
 est scripsi, ut Pythagoreorū dogmata studiosis fierent notiora. In q; bus oī
 bus nihil affirmo, Tm̄ ut ut opināt infideles recito, q; Simonē ludęū Cabalę
 peritū audituri Francofordiæ in unā cauponam e diuerso itinere conueni
 unt Philolaus iunior Pythagoreus, & Marranus Mahometista. Iam uero
 reiectis ī diuersorio sarcinulis pegrini famē pellere cupiētes horrēt cōuiua
 rū tumultuantē gregē, at illis post symposia tabernā deserētibus ita cœpit

MARRANVS. Temperavi à multis mihi uerbis in tanto murmure
 coepulonum indigenarum, qui nimium poti à prandio nunc abeunt, ueri
 tus ne male audissem si quouis sermone aduena ego fremitus intercalaf
 sem eorum quos exitiosa temulentia onustos nouerim. Post uero q̄ hinc
 illis profectis, soli nos in isto pridem diuersorio conuenimus, ambo, ut est
 uidere, peregrini, & haud parum ab itinere fessi, iubeas oro cauponi, si
 tua mecum stat sententia, ut secundæ mensæ ferantur & bellaria minime
 Sybaritica, quādo liberiore gestu cōuiuere licet & colloqui. At ecce stru
 ctiores accedunt nescio quæ promentes tragemata cum nucibus & caseo
 utinam bithynio & cratere incertum zythico an uinario, quanquā nobis
 omnium nihil moventibus. Tum PHILOLAUS haud mediocri
 dexteritate ait, cauponariam agit hic institor, ut qui nummis ubiq; locet
 pedicas, etiam hospitiibus addat aurita ministeria, quo plus uini obliguri
 re gestientibus uendat, mox enim atq; de bellariis sermo excidit, fercula
 præsto sunt. Nunc sane inter honesta pocula opto nobis laxiora sodalitia
 fore. Nam utriq; me consule uultus, mi conuiua, capiendus est nouus &
 lassatis membris curanda requies. Potissimum uero mihi post longam
 nimis & scabram uiam, durosq; calles, quos hucusq; sum emensus. Quid
 tibi sit integrum ignoro, cum de tua peregrinatione nondum factus sim
 certior, q̄ longinque, aut quis tu, aut undenam ueneris? E Byzantio, inqt
 ille, Constantini urbe, quam multi Nouam Romam appellant, sum enim
 patria Byzantianus, studio uarius, siue græce uelis, aut hebraice, seu ma
 gis latine, Arabum tamen doctrinam plus callens, & nisi molestum est, tu
 uicissim indicare ne recuses qui uir ipse sis. Philolaū me nominant, inqt
iste, Alanū natione, disciplina Pythagoreum, & fortasse haud absimilem
tui linguacem, sed quod tibi erit uocabulum quæso? Cōstantinopolitani
 Marranum me uocāt, ait ille, nomen à Cherintho & Ebione, scholasticis
 notum, q̄ & aqua tinctus & recutitus apella, utrinq; alioqui tam Moyse
 legibus q̄ Christianorum doctrina sum initiatus, scholasticos memoras
 audio Philolaus ad hæc. Id rogo aut sunt ne humanitatis scholæ Constan
 tinupoli modo, inter istos maxime omnium crudeles & truculentissimos
 Thurcos? Plurimæ, inquit ille, quibus se excellentissimis ingeniis homi
 nes dederunt. Est enim plus illic discipulorum q̄ decem millium, è Per
 sia Græcia Latio, & Iudaismo in unis mœniis, inter q̄s cū iam annis duo
 de uiginti multarum artium auditor fuerim, libuit tādē expaciari alio,
 si forte uel trans alpes inuenirem studio sapientiæ præditos, qui de maxi
 mis quæstionibus copiose queant probabiliterq; dissertare. Tum cuiatis
 philosophiæ? petebat Philolaus, & Marranus, Cuiusuis retulit, cum sim
 nullis ipse unius disciplinæ legibus astrictus, quo minus ne secta quidem
 fidei libere quicq; sensero defendere prohibeor. Certe par habes mecū

A

B

B

DE ARTE CABALISTICA

Philolaus inquit ut uideo explorandi desyderium. Nam ad Germanorū
C nobile hoc emporium Francofordiense migrantibus è Thracia merca-
 toribus comitem me iunxi, q̄ acceperim hic esse Iudæum magnæ in ope-
 ra Cabalistica famæ, ac ingentis existimationis, quæ una facultas (ut sepe
 audiui doctissimos homines suauis ocio & consiliis uberrimis affluen-
 tes me præsentem arbitrari) præ cæteris esse queat philosophiæ Pythago-
 ricæ cognatior tanquam nihil similius. Nam esse Pythagoram omnia fer-
 me dogmata istinc expiscatum aiunt. Iudæo illi Simon esse nomen perhi-
 bēt Eleazari filio ex antiqua Iochaicorum prosapia, quem nunc remotis
 mensis adoriri stat sententia. Ego uero, inquit Marranus, si per te licet te
 cum ipse uirum accedam, tametsi Pythagorica parum edoctus, semp̄ em̄
 mihi Arabes magis uenerationi fuere Algazel Alpharabius, Abucaten,
 Hali, Abumaron, Abensina, quem latini Auicennam & Abenrust quem
 Auerroem uocant, & reliqui consimiles peripatetici. Quanquam nemini
 unquam mea ætate negatum fuit Constantinopoli qualemcuncq̄ singula-
 rum prope linguarum atq̄ sectarum philosophiam cōsequi maxime dis-
 similium gentium præceptoribus in dies publice docentibus, Tum Phi-
D lolaus, Confide, nam facile, inquit, Pythagoreus sit is qui & libenter uer-
 bo credit, & pro tēpore tacere potest, & omnia præcepta intellectualiter
 intelligit, At ille, astabo saltem ubi patieris tanquam Pythagoreus aliq̄
 & audiam qua de re sermo inter uos fiat. Itaq̄ inenarrabili gaudio deli-
 butum me reddes cum per magni aestimauero in conuersatione sapientū
 fuisse. Et Alanus, Veniam⁹ ait, nam in pomario domi eius in qua habitat
 deambulare nūc solus dicitur, ac certe hic loci est, & ostium patet. Cernis
 ne istum ex horto nos uersus incedentem, Age maturius ingrediamur,
 Salue magister. Cui Simon de more gentis, Dominus uobiscū. Tu ne Si-
 mon ille Iudæus? rogāt aduenæ, Tum is, Vtrūq̄, nam & Iudæus sum & Si-
 mon. Quæ aut̄ noīa uestri amborum accipiā? quo rectius uos alloquar.
 Vterq̄ ad id. Ego Philolaus, & ego Marranus responderūt, ac diuersis
 itineribus alter alterius nesciens, post longā peregrinationē huctandē cō-
 uenimus, q̄s non hoc emporiū tam late iminens tanto cōmeatu prope toti
 Europæ decantatū, ac tot & tam p̄ciosis mercibus illustres nundinæ, tam
 diuersarū gentiū confluxu speciosē ad sui contemplationem traxerūt, sed
 unius tui fama p̄duxit ea cupiditate, ut nobis de omni Cabalistica ratione
 magnoq̄ ut doctis uisum est & colenda & expetenda, nobiles illas & tam
 in Scythia q̄ in Thracia cōmendatas ingenti laude cogitationes tuas bre-
 uiter & cōmode aperires. Ad hæc. Est ne Simon, inqt, memoria nostri etiā
 apud Scythas & Thracas gentē tam longinquā. Est profecto, ait, uterq̄
E multo maxima, Nam abhinc ante trienniū circiter quatuor lustra q̄n tpe
 illo supputabant uestri a mundi exordio post quintum millenariū annos
 ducentos octo & triginta pulsi ex Hispania Iudæorum centena quatuor

*Indes pulsi ex
Hispania*

& uiginti millia, indeq; discriminatim illorum maxima pars ad loca nostra exules profecti, multam in te homine sibi ut affirmant perq̄notissimo artium disciplinam, multas literas, incredibile ingenii acumē, & philosophici sermonis expeditam integritatē, p̄sertim quoq; Cabalisticæ speculationis diuinam peritiā, & uniuersis auditoribus admirabilē inesse p̄dicant, ita ut in oīm oculis discendi cupidorum ultra Sauomatas & glacialē fulgeas Oceanum. Sup̄ quo suscepit ille. Tanta de me uestra existimatio uiri Pythagorei, non mediocrem ruborē mihi affert, qui uereor ne si iudiciū hoc uestrū ex populari rumusculo conceptū frustrer aut fallam, q̄tumuis id contingat fragilitate mea, ipse uidear in tam diuinū Cabalę studiū prope mea ignauia dolendā iniuriā cōmisisse, quo plane quicq; in me languidum, fractum & imp̄fectum dep̄henderitis, id in huius sapientię quā desideratis quandā uergat ignominiā, quasi opificis defectus tendere debeat in artis indignitatem, id q̄d minime omnium uelim. Nam ego ipse q̄tuluscunq; sim qui scio q̄ sim exiguus aut mecū cæteri Cabalisticę oēs quicq; uero esse putentur, laudati si uultis an despecti mitto dicere, tñ hac cōtemplandi arte nihil est hoīm generi usquā qui humi degūt, & præ aliis egregie pollent ingenio ac mente florent, a deo collatum expetibilius, nihil ad salutē animorū cōmodius, nihil ad immortalitatē cōsequendā aptius, quo congruēter nature mens humana propinquus ad deificationē ascēdat, hoc est ad beatitudinis summū, q̄d telos gręci dicūt, siue id uobis extremū aut ultimū uocare placuerit seu finē, unde cōtingat, nihilo indigētes, absolute, semp̄ absq; impedimēto fortunate, tranquille, sceliciter uiuere, cū artificioso admodū p̄ quedā symbola terrenis oībus reiectis, semotāq; rerū materia, formā ē forma decerpserimus, q̄uscq; ad primā oīformē & informem ascēderim⁹ formā. De q̄ intelligūt Cabalisticę diuinū geneleos hūciussum, producat terra aiām uiuentē ad speciē suā, scilicet ad diuinā Ideā, q̄ & ipsa est terra uiuentiū in uirtute dei uiui eā uitā influētis p̄ nomē Adonai, ut cognoscatis, autore Iosue, q̄ deus uiuus intra uos est, & disperdet in cōspectu uestro cōtrarias fortitudines. Hęc in libri **שער אורה**. i. Porta lucis inscripti cap. ii. legunt. Quo fit ut oīa uitā habētia suo instinctu sursum tendāt, & oīa uitā influētia uergāt deorsum. Cū. n. in isto mūdo sensibili q̄cqd elemētis quatuor cōstat **מורכב**. i. mistū, id oē aut aiā careat diuersi et uagi mot⁹ effectrice, ceu iacēs immobiliter & q̄scēs ut lapis & ferrū, aut ugetet & crescat ut plāta & herba, aut multifariā dimoueat, progrediat & tñ uiuat ut aiāntia bruta & cōchæ, aut etiā rōnaliter loquat ut hō, q̄ solēt adulescētes n̄ri de libro **רוח חו**. i. spūs grę sic hebraice noīanda discere **הרום הצומח החי והמרביר**. i. lacens, pullulans, uiuens, & loquens, nihil profecto eorum est q̄d intentum ccelo se nō modo q̄dā arrigat q̄si eo cōspectu quēdam sibi uirtutis suę usum gliscens, & mores fingēs, ut altissimos terrę mōtes ccelū uers⁹, ab imis uallibus exurgere

F *Notam dignam*

G

DE ARTE CABALISTICA

cernim⁹, iuxta Psaltes carmē. Ascēdūt mōtes & descēdūt cāpi, ut expimur in altum procellas maris erigi, ut ascendit mare fluctuans in Ezechiele, ut flatus aeris ē cauernis exuperare sentimus. Nam & naturæ dominus in illo eodem propheta erumpere facit spiritum tempestatum, ut denicq; oīa ignea leuari uidemus. Ascendit enim ignis de petra in iudicū uolumine. Ita uiri præstantes quæ uestra ingenii uis est, intelligitis quadam necessitate coactos fateri nos quanto quæq; res nobiliore natura extat, tanto eam adeptione sublimiori gaudere, ceu granum frumenti iactatum in terram q̄d non quiescit donec glebæ uiscera frāgat, & extra telluris meatus suspiat & cœlesti aura fruatur. Eadem est ratio in metallicis quoq; cum id q̄d generosius est in altiores spiritus ebullit ab alkimia sublimatum aut puriora semper ea uideantur quæ sunt sublimiora. Sic quæ apud inferos esse dicuntur lurida & squalentia, sordibusq; depressa iudicamus, quæ apud superos cādida & illustra incredibilib; decore ornata miramur, & p̄conio laudum prosequimur. Quanto magis oīm opinione cum solers natura rebus iacentibus, uegetantibus, spirantibus ingenia talia ingignat ut altiora petant, profecto non uidetur ea hoīem neglexisse omnium animantiū dominatorem, animal decorum & uenerandum, animal nobilissimum, cæteris præfectum, non modo prudens & sapiens, uerum & contemplatiuū & religionis capax, quin melioribus & sanctioribus ipsum dotibus ornauerit, & p̄sertim id generis donauerit conditione, ut ex insito sibi naturæ desyderio quibuscunq; possit uiribus ad summa & optima tendat. Hominem enim melior natura deus ut extat sacratissima historia ex duobus composuit limo terræ & spiraculo uitæ, ut limo indutus corporea prudēter curet, & spiraculo uitæ p̄ditus, sapienter amet diuina, producatq; terra animam uiuentem ad speciem suam atq; propriam, uidelicet illam peculiarem Ideam, non brutorum, non plantarum, non lapidum aut lignorum, sed ab ore dei natam, & in faciem eius diuino spiritu afflatam mentis suæ ipsam illuminationem. Hęc illa est quæ paulo ante a nobis uocabatur deificatio, cum ab obiecto præsentē per medium suum exterior sensus transit in sensationem interiorem, & illa in imaginationem, & imaginatio in existimationem, & existimatio in rationem, & ratio in intellectum, & intellectus in mentem, & mens in lucem, quæ illuminat hominem, & illuminatum in se corripit. Hinc recte acceptum esse apparet q̄ Cabalistæ in arbore decem numerationum Thiphereth μικρόκοσμον in medio Sephiroth ponendum censuerūt, magnum illum Adam quasi lignum uitæ in medio Idealis paradisi, aut quasi lineam rectam, ut aiunt, mediam. Fecit enim deus hominem rectum Ecclesiasti regio tam ad supera q̄ ad infera flexibilem, ut per Empedodis litem & amicitiam in numerationibus illis subter notatam quæ designantur per צנה ויהוה humana se cogitatione agnoscat elementorum & mundani huius regni esse participem. Timo-

nota

impulso. or. 17. 1717

H

nota

I

re autem dei & sanctificatione per פהר והסר quæ supra eunt
 expanduntur, trium simplicissimæ deitatis notionum כתר חכמה
 בינה pro suo captu apprehensuum. Igitur ad id natus est homo, & ad
 hoc eum natura finxit atq; formauit, ut & pedibus cum bestiis ambulet
 in terra, & solus ex omnibus animantibus erecto capite cum angelis in cœ-
 lo cōuerfetur. Manus autem utraq; inter pedes & caput locatas, tum ad
 uictum necessarium laborādo figat in tellurem, tum ad uitam æthernam
 contemplādo leuet in cœlum, ad quarum tutelam oculorum orbis soli
 ex omnium sensuum instrumentis homini motabiles inditi sunt, ut in ter-
 ram pro corporis, & in cœlum pro animi conspiciāt salute. Talis est apti-
 tudo atq; uis hominis, hæc facultas, hæc potentia, quam non implantaue-
 rit utiq; siue deus seu natura, nisi facultas in usum, & potentia quandoq;
 redigeretur in actum, præsertim in homine industrio & ad id se præpa-
 rante. Si enim captus ille diuinitatis non esset homini possibilis, frustra de-
 syderiū eius natura ingenuisset, homo nanq; agilis & idoneus haud unq;
 corporeorum sensu & rudi cœmētorum tactu satiatur, quin & omni co-
 gitatione ad separatorum puritatem & altissimarum rerum cognitionem
 prouehatur. Ea est plane cunctorum studiolorum irrequietudo, quibus
 & uehemēs animi applicatio per morales, naturales & mathematicas ue-
 ritates, ad supernaturālium dispositionem agnoscitur, & tandem ad pri-
 mam entitatem fidelis ascensus indulgetur. Verbi causa. Luculentissimū
procul ignē exardescere uidetis, intenditur forma eius per illustre mediū
quod græci appellant diaphanon, usq; ad oculum corporeum. Expectat
 intra spiritualis uisio & obiectæ rei propriæ formā suā esse percipit, qua
 re ipsam ceu affinem ac propinquam libenter hospitio suscipit, & per me-
 dium apparentiæ quæ a uobis dicitur græce phantasia, spiritualiter iudi-
 cio sensitiuo ac brutali offert, quam quidem effigiem rursus ad iudicium
 humanum superne producit, & paulo superius totum illud ad ipsam rati-
 onem promouet, tum ea tandem post agilem discursum, ita sublimatam
 & cribratam corporalis ignis abstractionem transfert ad intellectum. In
 isto igitur ascensu tres inueniuntur regiones, & in singulis unus abstracti-
 onis status. In prima regione obiectum, diaphanon, sensus exterior, & ibi
 statur. In secunda interior sensus, phantasia, iudicium brutum, & secundo
 statur. In tertia, iudicium humanum, ratio, intellectus, & tertio statur. Ho-
 rum oīm domina mēs, recepto lumine superiori, hoīs intellectū illustrat &
 perficit. Ec quid aliud opinabimur Cabalistas, de Sechel, Sandalphon, &
Mettatron docuisse: Status aut quilibet duplicē habet differētiam. In pri-
 mo em̄ cessat corpus, & incipit aīa, vñ noīatur aīal. In secundo, cessat aīa,
 & incipit ratio, unde nominatur homo. In tertio, cessat intellectiua poten-
 tia, & incipit mens, q̄ sola sine controuersia deforis aduenit, unde noīatur

L

M

Nota

DE ARTE CABALISTICA

N Deus, iuxta oraculum, Ego dixi dii estis. Statuū itaq; nomina sunt sensus, iudicium & intellectus. Interuallorum autē media, ipsas species deferentia sunt diaphanon, phantasia & ratio, cui rei haud absimile proferūt in Mercaua Cabalistæ tres patres, qui sunt Abraham superior, Ishac inferior, Iacob medius. Cum igitur trium regionum duo interualla sensus & iudiciū duplicantur secundum inferius & superius, & utraq; ad binos reducuntur terminos, restāt decem scalæ gradus per quos ad cognitionem omnium quæ sunt uere aut sensu, aut scientia, aut fide ab imo ad summum ascēdere possimus. De quo Abraham Cabalista in libro mirabili Ietzira sic ait

עשר ספירות בלימה י ולא ט י ולא יא הבו
בהכמה וחכמה בבינה בחוזה בהם וחקור מהם
והעמד רבר על בוריו והשב יוצר מכוננו

Id est. Decem numerationes præter quid, decem & non nouem, decē & non undecim. Intellige in sapientia & sape in intellectu, inuestiga in eis, & proba ex eis, & statue rem sup puritates suas, & repone creatorē in thronum suum, hæctenus ita. Intellectus enim humanus quæ supra sunt intelligit in sapientia, & quæ infra sunt sapit in intelligentia. Et sensus exterior statuit rem ab obiecto per species oblatam, & sensus interior statuit rem super puritates, id est abstractiones specierum, quæ ante fuerant diaphano ac demum phantasiæ sunt peculiare. Deinde iudicium inter phantasiam & rationem, inuestigat ex eisdem apparētis, & ratio discursu uario conclusionēq; probat in eis. Tunc redeo ad initium & dico, q; intellectus creatorē ut causam omnium causarum primam reponit in thronū suū quæ est ipsa mens **שכל הפועל** Habetis itaq; uiri solertissimi decem numerationes quibus homini contingit rerum apprehensio, q̄ sunt obiectum, diaphanon, sensus exterior, sensus interior, phantasia, iudicium inferius, iudiciū superius, ratio & intellectus, & hæc omnia non tam sunt

P quid, q̄ quo. Suprema uero mens in homine aliud quid est. Quapropter sicut deus in mūdo, ita mens in homine inter decem Sephiroth regni gerit diadema, & recte cognoīatur **כתר** id est corona, quæ ut Aristoteles afferit in secundo de generatione animalium libro. Sola diuina est & sola extrinsecus homini accedit, a cuius lumine recepto uirtutes inferiores diriguntur & gubernantur **עך השכל והמשכיל**

Id est, quousq; intellectus intelligens & intellectum sint unum et idem, ut scribit Cōmentator arboris decem Sephiroth qd magistri sup uerbis Prophetę. In lumine tuo uidebimus lumen ita diiudicarunt, **כי בשפע השכל אשר שפע ממך** Hoc est, q; in influenza mentis quę influit ex te intelligimus & rectificamur. Puto iam esse patefactum omnibus qui nature hu

ræ hu

ræ humanæ conditionem diligenter scrutati sunt, primo q̄ defyderio nãturali ducimur, uel si rectius libet dicere trahimur ad apprehendendũ res summas & diuinas. Secũdo, q̄ eas quantum ad nostram beatitudinẽ satis est, data opera pro modo & captu nostro apprehendere possumus, ad alterum nos inclinãt natura, ad alterum diuinitas, utrũq; per ignis figuram sursum tendentis, & omnia quodam modo comp̄hendentis & lambẽtis artificiose à Cabalisticis demonstratum. De quo Rabi Ioseph Castiliẽn. in horto nucis lib. secũdo iter cetera, his uerbis ait.

חֲדַע לֵבְךָ בִּי צַמֵּשׁ הַשְּׂבִילִית הַנֶּאֱצֶלֶת בְּאָרְסָא וּמִצִּירְתָּ בּוֹ

צוּרַת עֲלִיוֹנָה Id est. Scias, quia anima intellectuã infusa in hominem, & representans in eo formam sup̄mam, ipsa uocatur ignis. Cui applicãt Salomonis illud. Lucerna dei spiritus hominis. Vt plane tñ fatear id quod uerum esse tum ratio probat, tum exercitationis confirmat experimentum, non paucis oportet artibus, non ualde minutis humanorũ studiorum scientiis, non leui doctrina eum prius instructum esse, cuius industria promptitudo & ingenium ad formarum separatarum ac simplicium mundi superioris & intelligibilis substantiarum contemplationẽ ita mansuescat, ut in ipsa ferme dei penetralia irrepãt. Ante omnia nanq; prudentium uirorum ethice & bonis moribus eruditos esse nos conuenit, ut turpia uitemus sequamur honesta. Quod Ecclesiastes admonuit. Custodi pedem tuum cum iueris ad domum dei, quia Ethan Ezraita in eruditiõẽ sic p̄fallit. Iusticia & iudicium præparatio sedis eius. Quo carmine non tantũ opera hoĩum quæ ipsa debent iusticia perfici, uerum etiam & cogitationes cordis & oris uerba complectitur, q̄ recto iudicio constare oportet. Quare una uoce ac consimili sensu tradunt Cabalisticæ.

בִּי בְּהַמְשַׁךְ אַחַר הַתְּאוּוֹה לֵבְךָ בְּמִוֹ הַסְּבִילִים יִבְטְלוּ Q
הַתְּשׁוּקוֹת הָעִיּוֹנִיּוֹת Id est. Q̄ indulgendo concupiscentiæ

atq; libidini tm̄ ut faciunt stulti corrumpuntur defyderia speculationum Post mores itaq; compositos & animum purgatum (taceo quidem nũc penè infinitas siue recte seu uere aut bene loquendi regulas, quæ solum uel tibula & fores scientiarum sunt, non aut̄ sciẽtiæ) tum opus erit mathematicis & physicis quæ innumerabilia complectuntur, Arabum & Græcorum & Latinorum ubiq; uoluminibus comp̄hensa, uel de uniuerso numero pondere & mensura. Vel de omni motu & quiete rebus essentialiter inherente quam dicunt naturam. Est enim natura ut Rabi Iuda Ben Leui scribit in libro Alcozer.

הַתְּחִלָּה וְהַסְּבָה אֲשֶׁר בָּהּ S

יְצִוָה וְיִצְוֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר הוּא בּוֹ בְּעֵצָם וְלֹא

בְּמִקְרָהּ Id est, Principium & causa qua quiescit & mouetur res in qua est per se, & non per accidens. In hac terminatione uidetis quantæ

DE ARTE CABALISTICA

& quales quot & q̄interminatæ res congeruntur, ut ferè sint omnia nobis
 suscipienda naturam inuestigantibus, q̄ a supremo cœlo ad infimum ter-
 ræ centrum continentur, siue suo nitantur robore ac sustentent, seu q̄quo-
 modo se habentia innitant & accidant, ut non tota ætate hominis uel ip̄a
 nomina singularū inueniri taceo proprietates, conditiones, uires, mores
 & operationes queant, propter eorum q̄ scire cupimus prope infinitatē
 & uirtutis nostræ rationalis capacitatem, & rerum inuestigandarū diffi-
 cultatem, & humanæ potentię fragilitatem, & desyderii nostri multiplicē
 distractionem. Quid enim? nonne Abrahæ dictum fuit, Suspice cœlum
 & numera stellas si potes, nec potuit ipse, quanq̄ suo tempore secun-
 dū Rambam insignis astrologus erat. Vnde tradūt Cabalistsę q̄ **בל מיה**
שבשמים לא ידע הארס רבר ממנו אלא בזה
השעור הלמודי המעט: .i. Omne id quod in cœlis est non
 scit homo aliqd ex eo, nisi ad ipsum modum Matheseon seu disciplinarū
 usq; adeo modicum. Quorū hoc dicto admoneror, multa errasse ueteres
 in Mathematicis, etiam in quibus illi totam penè uitam, ut mos est studio-
 forum, contriuere. Quod in suis recordatur scriptis Abubacher posteris
 nobis attestatus antiq; eo sæculo etiā usq; Ari & stotelis post tempora
 nō plene Mathe- matica sciuisse, Ait em̄ sic **בי הלמודים לא**
צשלמו בזמנו: .i. q̄ Mathematicæ scientiæ non erant tempore
 Aristotelis perfectæ, cum igitur, ut Salomon inquit, cunctæ res sint diffi-
 ciles, & in ipsis naturalibus quorum saltem principia nobis nota sunt, aut
 esse possunt, **ההומר הצורה ההערר** Materia, forma, pri-
 uatio, tanta in hoibus sedeat apprehensionis tarditas, quid futurum de no-
 bis cogitabimus supremas illas spiritualium causarum species intueri que-
 rentibus? Ad q̄d omnium inferiorum abstractionibus, discursu, ratiōe ac
 logicis speculationibus opus erit, quæ facile possent totam hois uitam oc-
 cupare, ut est nō nullius pōderis discere **המאמרות** q̄ appellamus
 p̄dicamenta, & ut ad illorum consuetudinē loquar genera generalissima,
 uidelicet quæ sunt **עצם במה איכות הצטרפות מתי**
אנה מצב לו יפעל יתפעל: .i. Substantia, quantitas, qua-
litas, relatio, quando, ubi, situs, habitus, agens, patiens, istis enim & consta-
re putant & intelligi, quæcunq; in hoc conditoris orbiculari globo conti-
nentur. Inueniri aut nihilominus & q̄ de his ipsis ac eorum comprehēsis
diuulgent atq; dicant, ob idq; prædicabilia nominari **סוג מין**
הברל סגולה מקרה: .i. Genus, speciem, differentiā, propriū,
accidens. Horum omniū dies atq; noctes aucupia, plagas & indagines in-
stitu- ūt p̄ singu- las cuiuslibet rei cās, q̄ sunt **ההומר הצורה**
הפועל והתכלית: .i. Materia, forma efficiens & finis. Ex quibus
 ut nobis

ut nobis ipsi molliter blandimur omnis negocii ueritatem uenari queamus quadam euidenti, ut aiunt, demonstratione quam מופת appellat, scilicet de altero ad extremum alterum, tanquam e carceribus ad metam discurrentes in modum cuiusdam artificii cui nomen הקט indiderunt. At uero qua solertia & quibus ambagibus illorum hominum qui haec plus ostentare soleant quam praestare sophismata praestruantur, nostri sic docuere יתחבר כל הקט ומופת משתי הקדמות הגדולה והקטנה בשלשה חלקים והם הנקראים גבולים אחר מהם נושא המבוקש והוא הנקרא הקצה הקטן והשני החלק המשנתה והוא הנקרא גבול אמצעי והשלישי נושא המבוקש והוא הנקרא קצה הגדול ומאלו תולדה:

i. Componitur omnis syllogismus & demonstratio ex duabus propositionibus siue praemissis maiore & minore, secundum tres particulas, qui uocantur termini, una ex eis est subiectum quaesiti, & dicitur extremitas minor. Et secunda pars est participans, uocaturque terminus medius. Et tertia est praedicatum quaesiti, quae nominatur extremitas maior, & ex illis conclusio. Hoc est illud rete, hic ille hamus, uiscum & illex, hoc uinculum quo illorum opinione libera capitur ueritas, & quo uel circa naturae subiectas res ut sunt physica, uel naturam comitantes ut mathematica, uel naturam quodam modo exuentes ut mathematica physica indistincte ac quae frustra utuntur. Quae autem a natura profus & ab omni materia & motu sunt essentialiter absoluta & separata, dicimus theologica, quippe istis linguacitatibus & syllogisticis susurris non subiecta, ut quorum tanquam immediatorum non sit proprie loquendo scientia, sed firmior ac ualidior notitia. Quo absolutius Aristoteles in librorum illustrium quos post naturalia scripsit uolumine primo nobis insinuat, quod illius quidem notitiae possessio est non humana, tum ut conspiciamus quia raro & uix e milibus uni contingit, quasi uideatur magis diuinitus illabi quam humanitus acquiri, tum quod in summa constituit difficultate propter tenuem (arbitror) & exilem intellectus nostri ab initio instinctum. Quod figura quadam innuit Zophar in libro Iob. Pullus onagri homo nascitur. Deinde ob naturalis aptitudinis commoda eruditione adiutae inopiam & defectum. Eo quod longo iam tempore a malis praceptoribus delusi nondum prudentes pueri tenera in aetate relictis optimarum literarum studiis, ad sordida sophismata compellunt, illorum suasu, quorum aures praeter utrum hoc & utrum illud cum suis propositionibus & corrolariis aliud nihil admittunt. Accedit in causa, celeris promotio discipulorum ad gradus superiores, quibus

A

B

C

DE ARTE CABALISTICA

10

verba Job

nondum credenda erant tam excelsa quā in literis humanioribus parum adhuc olei consumpserunt, quare in tot & tantis sentibus & dumetis labore molesto frustra defatigati resiliunt anteq̄ ad uenerandæ senectutis annos peruenerint, nempe adhuc ætate uirili florescētes. Audite aut̄ uos obsecro uerba Job. In antiquis est sapientia & in multo tempore prudentia. Ideo motus quondā Rab Eleazar dicenti sibi benigne magistro suo Iohanan. Veni docebo te opus de Mercaua. i. de sublimiorib⁹ contēplationibus, respondit **נשך נשך**. i. non incanui, quasi nondū consenui. Nouerat em̄ discipulus ille sagax & præcocis adulescens ingenii ad tam sublimē & altam sapientiam nō esse aptos nec idoneos, nisi eos qui iam sedatis & extinctis cupiditatum ardoribus & calore iuuenili refrigerato, annis prouecti, cum quadam tñ naturali probitate senescunt. Nam quid huc afferret senium commodi? nisi probitatem & constantem uitæ integritatē adderet. Iccirco uelim credat omniū nemo q̄ si sint uere theologi q̄tumcūq̄ senes, quacuncq̄ præditi contentiosa loquacitate, qui uitiorum qlibet genere foedati, supbia, hypocrisi, auaricia, odio, inuidia, & sæpe tecta religione luxuria, neglecto mentis lumine affectiones sequuntur animales. Assilic huic meæ opinioni Salomon qui ait. Abominatio dei est ipse peruersus, hic est ille qui ab altitudine auersus uergit ad decliua, q̄tumuis cum natura erexerit in alta. Non ignorauit Algazel Marrane tuus, ille Mahumetista hos sibi cōtrarios in anima motus sursum & deorsum homini docto q̄ infœlicissimos fore, cum in libro de scientia diuina demonstrat q̄ ex cōtrarietate huiuscemodi attrahentium imp̄ssionum fit cruciatus in anima fortissimus & maxime formidolosus. Sic præter uitia etiam peruertūt & auertunt secularia negocia, dum forte parentes, uxor, liberi, res familiaris, amici, inimici, casus, euenta, & quelibet propinquorum necessitudines, haud sinunt uires hoīm summos intelligentiæ gradus ascendere. Sed fac quisq̄ uestrum erit, nihil in nobis situm esse q̄d impediatur, finge captum ingenii nostri foelicem & faustum, nulla sit dementiæ aut desipientiæ ne species quidem. Iam parata succurrant omnia q̄ ad suscipiendum res altissimas p̄tineant, ut de nostra fragilitate recte queri nemo possit, tñ a speculando nonne plurimos deterrebit excelsior cœlo, profundior tartaro, diuinorū obscuritas illa nec sensu nec rōne peruestigabilis, quæ a studiis nostris nō ut cæteræ scientiæ lucē recipit, sed secum affert & quasi de suo ipsa promptuario in uiros non indignos radiat atq̄ lucet, quanq̄ nec sua sponte ut uilem sese passim prostituit, nec non inuitata se offert, sed a nostra uoluntate humanis ante scientiis perq̄ornate instituta non ualde repugnās attrahitur, quemadmodum si retusum ferrum, ut ait Salomon, & nō prius politum fuerit, exacuetur multo labore, & post industriam sequet̄ sapientia. Etenim quæ a sensu prouehuntur ad intellectum, diligentia quadā studiorum

diorum & artificiali ratione colligunt, ultra uero quæ ab intellectu ad mē-
tem & ad eius lumen pertingunt quasi diuinam induūt personam, & ido-
lio carent humano, ut iis queat nihil a nobis cogitari profundius. Sup ea
igitur re ingemuisse uisus est idem Salomō cum ait, Alta profunditas seu
profunda profunda, ita em̄ hebraice legit̄, quis inueniet eam? Non dixit
quis habebit eam, nonnulli enim habuerunt. Sed quis inueniet, tanq̄ diffi-
cile, non aut̄ quoq̄ modo impossibile, quia dñs dat sapientiam, & beati q̄
inueniunt eam, ut est in sacris oraculis, Paucorum est igitur inuenire illam
& eorum q̄dem beatorum, super q̄s nō suis meritis sed dono dei coruscat
tam uenerandi luminis splēdor. Sane arbitror neminem fore qui nesciat,
nō esse multitudinis audire dei sermones, quapropter clamabāt ad Moy-
sen, Loquere tu nobis & audiemus, non loquatur nobis deus. Te inquit
te audiemus, quod Onkelus interpretatur Nekabel. Quare in capitulis pa-
trum ita legitur, Mose kibel. i. Moyses audiuit & accepit legem de Sinai.
Vnde Kabala dicit̄ ab auditu acceptio. Quod animaduertendum & me-
mori puto mente reponendum, ex tanta fuisse hoīm multitudine tot etiā
sanctorum, Moysen ipsum qui ad ueri & æqui agnitionem ab ore dei re-
cipiendam unus & præter eū nec alter aliquis esset destina- tus, Sic em̄
Cabalista ille Azariel Bar Salomo, Garo, nensis scribit, לא כל
הנביאים היו יכולים לשמוע הרבור השכינה
i. Non quidem prophetae oēs fuerunt potentes audi-
re sermonem ab ore dei, nisi Moyses. Vos igitur optimi uiri quorum aīos
meo erga uos amorī comunia studia mirifice deuinciunt, ex his facile p-
spicitis q̄ mihi obiter exciderunt, rem ualde necessariam humano generi
ecelitus indultam esse Cabalani, sine qua nemo tam raram tam difficilem
adipisci queat apphensionem diuinorum, quæ certe non sunt mortalium
rationum probationibus, nō senticosis inanium uerborum contentioni-
bus, non humanis syllogismis propter eorum diuinitatem subiecta, quin
immo tam magna, tam grandia, tam infinita, ut una hoīs ætate uel si libeat
deniq; pluribus omni q̄tūcunq; indefesso labore superari non possint, etiā
si uitæ nostræ anni tēdant in multa sæcula, nobis plane in hoc luto, in hac
argilla & densi corporis cœmento spirantibus, & corporeo sensu, cūcta
p̄summentibus. Aiunt em̄ sapientes Hebræorū magistri. בילתגיד
בה מעשה בראשית לבשר ודם אי אפשר
i. q̄ ad explicandum uirtutem operis de Bresth carnī & sanguini, Impof-
sibile. Quanto magis de Mercaua. Quare faciamus oportet ut singulares
technographi & artifices docēdo solēt. Credamus unicuiq; in arte sua pe-
rito. Nā logicus de parte orationis a grāmatico receptā credit, Rhetor a
logico argumētationum assumit locos, Poeta & orator à musico, Geome-
tra proportionēs ab arithmetico mutuatur, Astronomia numeris, figuris

E

F

G

DE ARTE CABALISTICA

ac dimensionibus mathematicis fidem habet. Transnaturalia utuntur cō
iectura naturalium. Et omnis scientia superior recte præsumit de statutis
inferiorum, nihil eorum conata probare quæ ab arte ulla priori audiue
rit esse firmata, sed liberaliter dictis credit, ne ante tota hoies uita defici
at q̄ uni⁹ possit disciplinæ uel minima ratio perfecte inuestigari. Quod si hoc
in humanis fit & quasi uilioribus ac sellulariis opificiis ut ab auditu recipi
ant atq; credant eis uiris q̄s præ aliis doctrina esse singulari p̄ditos arbi
trantur, an in summarum & diuinarū rerum sciētia quam nostris uiribus
ne unus itē et alter attingere uix possumus traditionem sanctorum hoīm
G & receptionem fore contemnendam putabimus? quæ Cabala hebraice
dicitur. Est enim Cabala diuine reuelationis, ad salutiferam dei & formæ
separatarum contemplationē traditæ, symbolica receptio, quam qui cœ
lesti fortiuntur astatu, recto noīe Cabalici dicuntur, eorum uero discipu
los cognomento Cabalæos appellabimus, & qui alioquin eos imitari co
nantur Cabalistsæ nominandi sunt. Perinde atq; circa editos illorum ser
mones quotidiano labore defudantes. Egdem Philolæ, Marranus inq̄t,
si per te licet opinor hunc Iudæum uno fasce quicquid de Cabala dici po
tuit Nestorea eloquentia complexū esse, ut p̄noscamus quid nomen ip̄m
designet, ac unde oriatur, sit ne in natura uel in hoīm usu aliquid eiuscemo
di quod Cabalam uocant, deniq; cuius causa uel propter quid ita sit, qua
tenus & ad quid utilis, & diuinæ contēplationi q̄ uideatur esse necessaria,
q̄tumq; homini possibilis idoneo & ad eam se preparanti. Quis dici Caba
licus, quis Cabalæus debeat, & quis Cabalista, quid opus est uerbis? totū
a capite ad calcem, in hoc laudandus, q̄ nullas oculis tenebras offundit.
Tum Philolæus. Soluisti funem Marrane ingressus mare magnum & uix
fulcabile, nondum in portu nauigas, & quæ Simon iste tanq̄ in breuem ta
bellam depinxit, uideris per caliginem uidere, ac per mediam nebulam in
tueri, Adhuc enim ne ad fores q̄dem eius artis adducti sumus, quare mi Si
mon hebreorū contemplatissime, amabimus te, pergas ultra, nobis enim
hactenus non plus profueris q̄ ut ansam præberes de arte Cabalistica la
tius cogitandi, quid illud sit quod reuelatum est, quis reuelauerit, quis re
ceperit, quid commodi afferat ea receptio, quis modus artis huius, p̄ quā
(ut rumor est) miracula fiāt, nam id ultimum de longinq̄ me huc appulit.
Expostulabo, inquit Simon, illud oīum primum de Nestorea eloquentia
cui⁹ a Marrano insimulor. Ea enim & philosopho mihi & Iudæo esset me
H iudice opprobrio futura tanq̄ adulationes amanti cum nequeat tanta bre
uitate sermonis contineri eloquentia q̄ & uerborum & rerum copiam de
I syderat, & Iudæis nobis in more nō sit, ut fucos dicendi sequamur: Nā loq̄
proprie non eloqui sub ferula didicimus, & causę ueritatem magis q̄ locu
tionis ornatum quærimus. Sed absoluaui paucis, q̄d uehementer optatis
ne tot

initio Cabala

ne tot & tam discriminosis itineribus defatigatos, uel neniaram ambagi-
 bus quasi oscitantes uos animo pendere sinam, post enim q̄ sine ullo ut ap-
 paret tedio audiuiſtis, ego quibus uestigiis & indiciis q̄t & quibus ueluti
 canibus diffinitionem Cabalæ uenatus deprehēderim, ne uos in ipso no-
 mine contingat errare, sicut sophistarum quidam irrisione digni propria
 temeritate uel si malueritis negligentia discendi falso asseruerunt Caba-
 lam fuisse hominem diabolicum & hæreticum, unde Cabalistas hæreti-
 cos esse omneis (abſtinet obsecro si potestis a risu, quanquam est ridicu-
 lum ingens, at deſinite uelim hæc hominum monſtra & portenta ridere)
 commodum ea proferam de quorum certitudine dubitantes me roga-
 ſtis, si pri⁹ commonuero Cabalam nec sensuum rudi tactu, nec imperioſis
 logici artificii argumentis eſſe quærendam, cuius fundamentum in tertia
 cognitionum regione conſtituitur, ubi non iudicium urgens, non proba-
 tio euidens, non ſyllogiſmus demonſtrans, quinimmo ubi nec ipſa homi-
 nis ratio dominatur. Sed nobilior quædam notitia ubi lumen mentis ca-
 dens ſuper intellectum mouet liberam credendi uoluntatem. Quæ enim
ſenſu percipiuntur infra ſcientiam ſunt & ratione certiora, quæ autē mens
inſluit, ſupra ſcientiam ponimus, perinde atq; rationali diſcurſu ſolidiora
 Conſtituti paulisper & commoratus ſum ne res tam diuinas, fragilitatis hu-
 manæ inuentionibus & regulis, ut aiunt, logicalibus ſubiectas putetis, igno-
 ſcite amici non affero meditata, ſed ut ut cauſæ intercidunt alia ex aliis tra-
 ho, lam enim ad id quod uultis propero, quid illud ſit, quod reuelatum
 eſt, nemo a me impetrabit ut exiſtimare quæ de omni uos id reuelatiōe
 propoſuiſſe cunctorum creditorum, quæ prope uidentur eſſe infinita, qn
 potius quid illud ſit primarium uniuerſale atq; præcipuum diuinitatis re-
 uelatum, in quod ſingulæ reuelationes diuinarum feruntur & reducunt.
 Certe id quidem ipſum, Philolaus inquit. Tum Simon. Recte uero, & eſt
 profecto aliud nihil q̄ poſt ruinā primordiale generis humani uniuer-
 ſalis reſtauratio, quæ a nobis **שְׁמֵחָה** & a latinis ſalus nominatur. Eius
 ipſius extat oīm prima nræ ſpeciei facta reuelatio, ſi examiſſim uniuerſa
 mundani exordii pondero qua nulla fuit prior, non enim inſomnio corre-
 ptus quaſi diuinaret Adam per aſſatum propheticum de uxore poſt ſo-
 porem locutus eſt. Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, ſed
minus ſe coſtarum alterius lateris experrectus habere ſentiens, poſtquā
ad cuncta ſingulatim animantia terræ maris ac aeris factō circuitu perue-
niſſet, de ſubito intuitus Heuam, uir robuſtus & iuuenis aduſcentulam
ſucci plenam, facie uenuſta, uultu blando, & humana energia præditam
mutua prurigine cœpit exardeſcere, ac geniali cupidine oppleri, quæ tum
ſe non erga ullum animal aliud tetigiſſet, Sic em̄ Eleazar ait ille Magiſter
noster & Salomon commentator ſacrarum ſcripturarum ordinarius.

K

L

M

N

C

DE ARTE CABALISTICA

שבא אדם על כל בהמה וחיה ולא נתקררה
 רעתו בהם עד שבא על האשה: i. Q. uenit Adam

ad omne iumentum & animal & non commouebatur sensus eius in illis usq; dum uenisset ad uxorem. Quibus è uerbis pro hominum fidem obtortum scelus malignitate peruersorum hominum contigit, si modo sint homines, ac non magis diaboli incarnati, & larue furiales existimandi, qui seditionem Christianitatis aduersum nos, quamuis secundum leges imperatorum innocenter & pacifice uiuentes, tamen quolibet genere iniuriarum excitare parati, cum sæpe alias tum nuper in ista urbe dicta Magistrorum nostrorum falso interpretati sic exposuerunt, Q. Adam tunc cum omnibus bestiis & animalibus fcede coiuerit, Deus bone, quanta turpissimorum nebulonum audacia, infantium sophistarum assensu & fauore adiuta. Nunquam enim **בוא** iuxta linguæ hebraicę proprietatem luxurię coitum significat, tametsi quandoq; pro necessario materię subiectę complexu per quandam illud metaphoram de coitu seminali exue recundię modestia intelligatur, ut Genesis sextodecimo capite. Ingrede ad ancillam meam si forte saltem ex illa suscipiam filios, quo in loco **בוא** id est. Ingrede ad ancillam, non autem dixit, coeas cū ancilla. Quod etiam hic par non est, usq; adeo, ut ab hominibus quantumcunque nequam nequeat accipi consimiliter, propter negocii eius de quo sermo fit impossibilitatem. Nam certe qui fieri posset? ut tantus uir & tam magnus Adā cum cimice, pulice, musca, & cicada seminaliter coiuisset intelligatur. Hęc eam ob causam recensui, ut his & huiuscemdi falsariis, maledicis & maledictis ac leuissimis transfugis, neque in hac neq; alia ulla in parte fidem habentibus nihil contra nos de sacra quam non nouerunt scriptura credatur. Redeo ad id unde digressus sum, Naturę itaque instigatione soli cum uterque in mundo essent, uir sentiebat uxorem ad se pertinere, non dum igitur Cabala hęc fuit. Cæterum & hoc ingenii erat uidelicet singularis & acerrimi ut cuiq; rei protoplastus ipse iam orbis dominus spontaneo posito nomen adderet, quo cognoscamus uoluntatis id fuisse, non naturę. Nec illud non rationis extiterit, post legis transgressionem q; poenam mortis in monitorio comminatam formidauerit, quam ductu rationis iudicabat fore non corporalem, eo q; se mox atque de ligno comederat mori non sensit. Ergo iuxta Ramban, moriendum in peccato intellexit, sicut & nos Cabalistsę intelligimus. Iam quid in omnibus his orodiuinę reuelatiōis fuisse putādū est? certe nihil hucusq; comperimus qd non totum aut consilio ratiōis aut motui sensus paruisset dubitauerit oim prorsus nemo, at illa tam pernicioza legis transgressio, tanta in deum opti

murum maximum contumelia, tam infesta temeritas, tam contagiosa libido
 tam tetra, tam uenenosa pestis toxica & fœda lues, generis humani corru
 ptrix, in uenarum cuniculis insidēs & cum ipso proflutuo seminis in poste
 ritatem continuo meatu serpens, an qua possit uia quo ue modo expiari
 & auerti nulla ualuit humanæ fragilitatis cogitatio p̄sumpta concipere. P
 Hic inquam hic ad imminētis desperationis quo morbo nihil p̄niciosius,
 efficax subsidium diuina reuelatione opus erat, ac ne tunc figmentū suum
 fictor deus omnino deseruerat, sed spem quandā iniecit, fore nō impossi
 bile hoc ipsum quāuis immane crimen & contra infinitā maiestatē admissum
 tñ tractu temporis finito, aboleri tolli & extingui. Dixit igitur ad angelos
 audiente Adam, Et nunc ne mittat manum suam &umat de ligno uitæ,
& comedat, & uiuat in æthetnum, & emisit eum dñs deus de paradiso uo
 luptatis. Vox ultima hæc erat quam ab ore dei miser audiebat cum iā ex
 horto pellere, qua tñ inter tot mœrores atq; luctus firmam erga creato
 rem suum recepit spem illā q̄ tam horribilis sententia successu temporū
 fieret ex dei misericordia reuocabilis, istudq; sibi uerba indicabant oracu
 li, ait em̄. Nunc siue iam ne mittat manū suā &umat de ligno uitæ. Nēpe Q
 haud frustra dictionē nunc uel iam addidit deus, q̄ p̄sens tempus designa
 tur, insinuando sententiam non fore perpetuā, sed posse contra eam futu
 ro post tpe abolitionem impetrari, siqñ ueniret homo ad uescendum de
 ligno uitæ destinatus, q̄uis tum semetipsum suspicaret dum spiritus suos
 regeret artus irreuocabiliter pendere pœnas, quia non fuisset secū peren
 die deus ut solebat facie ad faciem locutus, qd palam indignationis erat si
 gnum, & alienati ab Adam animi, ut qui ante cum singulis q̄busq; animā
 tibus atq; bestiis loq̄batur oīm creator deus, iam cum homine peccatore
 loqui ore ad os dedignaret. Ne tamen illum prorsus omni consolatione
 destitueret dementissimus pater, continuo misit angelum quo plenius tā
 tæ ruinae futuram disceret reparationem. Sic enim Cabalisticę in commen
 tariis circa librum Ietzira scribunt. **שהאבות הבותיהם היו**
מלאכים ידועים רבו של אדם רזיאל .i. Qz patrū
 præceptores fuerūt angeli noti, uidelicet præceptor ipsius Adam Raziæl nota
 Hic aut summi dei nutu expiationis ei uiam ostendit, & diuinum sermonē
 per allegoriam recipiendum, more Cabalístico exposuit, cuius nō modo
 uerbum ullum sed ne litera q̄tumcuncq; minuta & exilis ac ne apex qdem
 frustra ponitur. Te autem appello Philolæ, & te Marrane omnium ex do
 ctis doctissimi uiri accōmodate hæc ueniā q̄ forte religio me prohibitu
 ra fuerit alienis a secta nostra & ritu Iudaico non initiatis tam recōdita &
 tamarcana prodere, quorum cognitio, ita me deus amet, discipulis etiam
 propriis sæpe multumq; denegatur, ut uix raris in libris eadem liceat sal
C ii

DE ARTE CABALISTICA

tem tegumētis ac ænigmatis obuoluta inueniri. Sic em̄ in Thalmud legiē
אין מוסרים סתרי תורה אלא ליועץ וחכם
: חדשים ונבואהש.i. Non traduntur abscondita legis nisi cōsi
 liario & sapienti magistro iuuenum, & intelligenti mago. Quare dicam
 ne amplius an taceam? non parum dubitare me faciūt, tum magistrorum
 interdicta, tum ad scrutandas res altissimas ardor ingens utriusq; uestrū
 (ut arbitror) diuino igne inflammatorum. At audacter tamen indulgen
 tior mihi ipsi, temperabo asperitati præceptorum qui uideo solis lumen
 absq; discrimine super omnes dispergi quotquot obicem remouerint, di
 camq; tametsi pro more gentis nostrę perquam ineleganter, tamen utut
 potero, quæ homines doctissimos sapientissimosq; dixisse, & scripta diui
 nitus reliquisse acceperim. Et explicabo nihilomin⁹ orationem sane ocul
 tissimam a creatore mundi cum beatis angelis in suæ diuinitatis penetra
 libus habitam. Dixit nanq; deus. Ecce Adam sicut unus ex nobis, nō ex uo
 bis inquit, sed unus ex nobis. Nā in uobis angelis, numerus est & alteritas.
 in nobis, id est deo, unitas infinita, æterna, simplicissima & absolutissima.
 Nec ipsum unum in angelis si quid sit, esse potest sicut in deo. Non igitur
 connumerauit sibi angelos deus, cum de unitate loqueretur, quoniam re
 pugnat idem aliquid esse unū in natura cum deo & angelis, tāta est creato
 ris & creaturæ distantia. Quid igitur est quod ait, Ecce Adam sicut unus
 ex nobis? Hinc sane conuicimus alterum quendā esse Adam cœlestem, an
 gelis in cœlo demonstratum, unum ex deo, quem uerbo fecerat, & alterū
 esse Adam terrenum, repulsum a deo quem ex luto manibus suis finxerat
 & horto exegerat. Iste, unus est cum deo, hic non modo alter est uerum
 etiam alius & aliud a deo. Post miserabilem itaq; generis humani casum
 docuit angelos suos deus de restitutione aliquando futura salutis, per quē
 nam uentura esset, & quidem docuit non quātum ipse docere, sed quantū
 capere angelica conditio poterat, in præsentia demonstrans quis esset hu
 manum genus redempturus, tunc enim prædestinata plane fuerat salus
 hominum, quapropter, Ecce inquit hic est ille Adam qui non tātum post
 orbis & uestri ortum essentialiter est, sed etiam ante omnem creationem
 in æthernitate fuit unus ex nobis antequam tempus fieret. Quod Onke
 lus chaldaice sic interpretatur. **הא ארם הוא יהודי**
: בעלמא מניח.i. Ecce Adā fuit unigenit⁹ me⁹ siue unicus meus in
 æthernitate ex me ipso, quo uocabulo utitur deus ad Abraham dicens,
 Tolle filium tuum unigenitum. Cuncq; futuri personam redemptoris iam
 angelis indicasset, ne forte putarent eundem ipsum mox perfunctorie
 subita quadam intercessiōe hoc odium tam scelerosi criminis auersurum,
 remouit illico dubitationem & negocium in tempus distulit, subiungēs,

R

Et nunc praesenti hoc tempore ne iste meus in aethernitate unicus qui subsistit ex me ipso, manum suam mittat & sumat etiam de ligno uitae, innuendo scilicet ut quod solum nunc fieri prohiberet id olim concessurus sit. Quo prudenter intellexerant quod tametsi non nunc atque post, temporis successu per istum Adam coelestem deo coaethernum ruina haec ueniret de fructu ligni reparanda. Domino itaque uniuersorum sedenti super thronum suum, omnes coeli exercitus assistentes ei, ut inquit Micha, a dextris & a sinistris, pro tanta erga mortalium imbecillitatem clementia gratias egerunt. Missus est igitur angelus Raziël ad Adam collapsum & morore plenum, ut consolaretur eum, cui sic dixit. Ne supra modum conficiaris gemitu & molestia quod te duce genus humanum in summam corruit perditionem. Quoniam originale peccatum hoc expiabitur. Nam ex tua propagatiōe nascetur homo iustus & pacificus, uir heros, cui nomen continebit in miserationibus, etiam has quatuor literas i. h. u. h. & ille per rectam fidem & placidam oblationem mittet manum suam, & sumet de ligno uitae, & eius ligni fructus erit omnium sperantium salus. Quo sermone finito, ille damnatus & erumnosus Adā inter miseras omnes quas incidit, inter dolorem, inter luctum, quo in tanta calamitate fuerat affectus confidens in deum mutandi delicti spem concepit, & ideo incredibilem erga factorem suum amore tactus, diuinæ clementiae gratiam habuit. Haec fuit omnium prima Cabala, primordialis salutis nuncia, O rem gratam, o causam desiderabilem. Quid commodius? quod acceptius? quid potuit magis opportunum perditae conditioni mortalium a superioribus afferri? quid opis praestari conuenientius quam ut salutem publicam captiuis nunciarent. Haec est illa reuelatio sanctissima & summa, in quam omnes diuinæ reuelationes reducuntur, haec optatissima traditio, haec saluberrima receptio, in qua omnes Cabalisticæ receptiones recapitulantur, omnes diuinorum traditiones, omnes coelestium eruditiones & uatum uisiones & beatorum meditationes uniuertur & concantantur. Quam ob rem cum singula haec Adam uxori suae palam renunciaisset cepit ea praesente ad posteritatis commemorationem & gratiarum actionem erecto altari deo sacrificare. Ita enim Magistri nostri tradiderunt. **שגם ארם הראשון הקריב שור פר** .i. quod tum Adam primus obtulit iuuenctum. At Heua iam futura uiuentium mater summotā desperatione, tandem a uiro suo cognita concepit, & peperit primogenitum. Vnde ingenti & incredibilem gaudio perfusa, quod putaret ei mox saluatorem esse natum sic. exclamauit **קניתי איש אתי הוה** .i. Acquisiui uirum illum quatuor literarum, quas literas ab angelo iam pridem receperant, & acquisitum noiauit Cain. Quem ubi parentes agnoscerent praeter spem prauis moribus puerum, alteram inchoarunt natiuitatem & genuerunt Abel, Adulescentibusque tunc utrisque filiis, tradiderunt hanc Cabalam .i. ab auditu de salute restituenda receptionem, tum ab Abel

S

*Raziël Angelus**prima cabala*

T

DE ARTE CABALISTICA

ardenter amatam, tum a Cain uiliter despectam. Opinione uero ductus Abel, qđ ipse foret idem ille de quo reuelatam expectarent restorationē cum se deo gratum, fide recta et oblatione accepta sentiret, eo qđ ad ipsum respexerat dñs & ad munera eius, ad Cain autē & ad munera illius non respexit, toto ccepit pectore mentisq; affectu ligni fructum desyderare, quē in oblatione uitæ constitutum esse iudicabat, eaq; rōne lignum uitę dictū & ita cognōiatum, qđ esset per lignum uita creatori offerenda, qui dedit illam, quare manum suam eo conat⁹ est mittere, qđ de ligno acciperet, absumeret ac aboleret, hoc em **לכא** designat. Vnde fratris cōtra se odiū patienter tulit & quærenti occasionem rixæ, uehementer etiam irato, nō se blandis uerbis expostulauit, ut mitigaret illum, sed prorsus tacuit. Cūq; uideret sibi mortem rapto de arbore ramo uel lignea claua Cain minantem, q̄maxime lætatus est, sperans ligno interfici, non enim tum erat ferri usus ante ortum Thubalcain, qui primus fuit malleator & faber in cūcta opera æris & ferri. Claua itaq; lignea & prægrādi munitus dixit Cain ad Abel fratrem suum. Et fuit cum essent in cāpo & insurgebat Cain in Abel fratrem suum & occidit eum. Romani addunt legendo dixit Cain, Egredi amur foras, qđ non est in sacræ scripturæ contextu. Abel autē inermis armato non restitit, sed uolens & libens se morti obtulit. Cum non tm̄ satisficere pro nobis creditori deo, uerum etiam & originale debitum omnino soluere si fieri posset, & acceptabilis deuota constitutaq; hostia in solutū præstari paratus esset. Post uero qđ iste decesserat sine liberis, sustinuit Adam multo tempore, si forte qđ in filiis non inuenisset, id contingeret in nepotibus. Sed quid iam speraret in reproba Cain gnatione de qua pridem omnis fiducia euauit, uidebat eam omnem sellulariis artibus & opificiis incumbere, studio seruili nauare opam, tenuiora cōmoda & officia corpori necessaria sequi, nihil diuinum cogitare, nihil liberale, nihil heroi co uiro dignum, quare aliam prolem & aliud semen à deo petiit & impetrauit, quo plane supra qđ dici queat exhilaratus est pientissimus pater sic dicens, Posuit mihi deus semen aliud pro Abel quem occidit Cain. Ideoq; uocauit nomen eius Seth, quem genuit ad imaginem & similitudinē suā, non qđ ceteri eius liberi non habuissent formam & imaginem humanam qui & hoīes quoq; erant. Sed quia reliq̄rum hactenus p̄ter Abel, potius dæmoniorum gnatio q̄ hoīm dicenda fuerat, propter illorum execrabile maliciam & uitia detestanda. Non igitur qđ dæmones & diabolos substantiuos genuisset, id ita nunc additur, qđ impii & prophani quidam mentiūtur. Sed qđ uoluntate malos. Nihil autē est malum nisi uitium & dæmoniū Pergam itaq; si uultis ut qua ianua sim ingressus ultra proficiscar. Et illi p̄ge diligenter obsecramus inquirunt. Denuo Simon ait, pater noster Adā, rursus ex Seth nepotem suscepit, memor eius Cabalæ quā sibi Raziel tradiderat

diderat q̄ ex sua propagatiōe nasceretur homo futurus saluator. Quarē uocatus est Enos. i. homo, tunc putabatur & quidem ualde speratum fuit eum appellandum fore iuxta Cabalam angelicā per nomen quatuor literarum i. h. u. h. uel saltem magis Cabalistiche in miserationibus per Sin literā de medio quatuor literarū i. h. u. h. Sic enim in sacra historia scribit̄: **או הוהל לקרא בשם יהוה** q̄d latini non admodū docte legunt. Iste cepit inuocare nomen dñi, sed rari quidam & contemptissimi Cabalistarum, rectius quo ad lingue proprietatem interpretant̄ ita de **גימטריא** tunc expectatus est uocari per Sin literā, quæ in arte Cabalistica idem quod **ברחמים** .i. in miserationibus, & Mem lra per Notariacon designat **מתוך** .i. de medio scilicet quatuor istarum literarum i. h. u. h. Perinde atq̄ hoc modo intelligi deberet **או הוהל לקרא בשם יהוה** .i. tunc expectatus est uocari per Sin de medio i. h. u. h. quasi pro angeli enunciato Enos sumeret de ligno uitæ mundumq̄ redimeret, heros ipse nominatus i. h. in miserationibus u. h. notate arcanum & animaduertite mysterium. Cū uero iam nullius angeli destinatiōe hoc modo appellaretur, tum isto relicto in aliū spem suam locarunt. Angelorum namq̄. i. dei nunciorum monitu nomina patribus indita sunt pro quibuslibet euentis, siue præteritis ut quia possedi uocatus est Cain. Seu p̄sentibus ut quia uir, uocatus est Enos, aut futuris ut quia parentibus luctum p̄biturus, uocabatur Abel. Expectatio hæc in quartam trahitur Enos progeniem, & de lared natus est Henoch, qui ambulauit cum deo, sed disparuit, qm̄ abstulit eum deus. Tertio abhinc tractu uenit Noe in consolationem omnium publicam illam auditū receptam salutem rectā fide sperantiū, quorum ex uniuerſa plebe tm̄ octo inuenti sunt qui placerēt deo. Fuit etenim Noe uir iustus & perfectus in generationibus suis, & ambulauit cum deo, qui recepit in mandatis ut faceret arcā de lignis in qua saluaret mundum. Cabalice igitur sperauit in lignum, sic enim lob ait **כי יש לעץ תקוה** .i. quia est ad lignum spes, de hoc fato certior fact⁹ q̄ in ligno uita homini fuisset promissa. Sed post ebrietatem sequuta est confusio. Vnde & Babel cognoscitur, q̄ nunc Babylon a Balbel. i. chaldaice confusio. Hęc sub familia & liberis Noe fuit orta. Erant aut̄ filii ei⁹ Sem Ham & Iapheth. Futuro itaq̄ dei seruo Sem in quo salutē præ cæteris sperabat, ita bñdixit **ברוך יהוה אלהי** q̄d Cabalistiche traducit̄. Benedictus quatuor literis dei Sem, per hoc inquit Cabalistiche **הוריע ביהוה שם עובר האלהים** .i. Notum fecit q̄ futurus erat Sem seruus dei, ut scribit Rabi Moyſes Gerundensis. Quo intelligimus desiderium pii patris fuisse q̄ Sem benediceretur appellatione quatuor literarum i. h. u. h. ut fieret originalis peccati redemptor. At ne tunc quidem illud uenisse tempus à deo statutū, quo

Y

Z

Babylon a balbel

DE ARTE CABALISTICA

tanti casus reparatio cōtin geret angelus Iophiel ipsi Sem adnūciatū
 Ita enim scribunt Cabalistsæ רבו של שם יופיא .i. præceptor
 iplius Sem fuit Iophiel. Suspendebant igitur ea secula super eiuscemodi
 re cogitationes suas, usq; in annos Abrahæ filii Tharhæ qui primo nomi
 nat⁹ fuit. Abram, Ei uiro erat angel⁹ quidam familiaris Zadkiel, sic. n.
 scribunt Cabalistsæ: רבו של אברהם צדקיא .i. Præceptor
 Abrahæ fuit Zadkiel, qui eandem ei Cabalam tradidit recipienti, quam
 Adę protoplasmati Raziel. Deniq; ut arbitror, reliqua sunt haud ignota
 q; quanto ille tpe uocatus fuerat Abram & uxor eius Sarai tam diu nūq;
 sibi hæredem genuerant. Post uero q̄ nomen uiri mutabatur Abrahā &
 uxoris nomen Sara, mox Ishac susceperunt filium, de quo cum ei iussisset
 deus ut unigenitum tollerent quem diligebat Ishac, & eum in excelsis Mo
 rię quodam monte super ligno imolaret, incredibile uidetur quo gaudio
 & quanta lætitia exultauerit, diuinæ promissionis memor, qua pollicebat
 ei deus his uerbis. Statuam, inquit, pactum meum inter me & te & inter
 semen tuum post te in gñationibus suis fœdere sempiterno, ut sim deus
 tuus & seminis tui post te, atq; in te benedicentur uniuersæ cognationes
 terræ. Quapropter quā diximus humanæ uniuersitatis salutem in filio se
 confidebat allaturum, quem subito ad uocem dei assumpsit, & oblationis
 omne lignum suis ipse manibus excidit. Nempe lapsum originale per li
 gnum reparari posse, oraculū docuit. Vnde scriptura dicit, q; tulit Abra
 ham ligna oblationis, imposuitq; super Ishac filium suum, & posuit eū in
 altare sup struem lignorum, extēditq; manum & arripuit gladium ut imo
 laret filium suum. Nisi. n. recepisset Ishac a patre suo traditā humanæ salu
 tis Cabalam p̄ lignū uitæ atq; hoīs cuiusdā iusti oblationem futuræ, ut est
 cunctis uiuentibus horribile mori, non utiq; fuisset tanta beneuolentia &
 tam alacri uultu animiq; hilaritate uisam impendere præ oculis mortem
 sponte amplexus, sed uelut est mortalium cōditio aut strictū mucronē de
 clinasset, aut uerbis saltem quibusdam lenioribus patris se uiciam uel miti
 gasset tñ, uel fugisset. Atqui suspicatus sese fore illum quō futura esset pri
 mordialis ruinæ restauratio, nihil sibi ea imolatione duxit iucundius, nihil
 dulcius ea morte, cuius gratia totum opinione sua redimeret genus huma
 num. Præbuit sane illi hanc ipsam spem eo firmiorem q; eundem locū de
 ab orbe condito sacrificiis destinauerat. Terra nāq; Moria est digito dei
 Abrahæ demonstrata, in qua primus Adam struxit altare, obtulitq; deo
 munera, ubi & Cain & Abel, ubi & Nohe filiiq; sui sacrificarunt. Sicut
 Magistri nostri disputāt in capitulis Rabi Elięzer, astipulante Ramban et
 Rabi Ioseph filio Carnitolis in libro portarū iustitiæ, & in loco eodē uerbs
 sancta Ierusalem cōstructa est Salomone Gallo teste. Re aut̄ infecta cum
 ē Moria discederēt pater atq; filius, audita est uox Zadkielis ad Abrahā
 prolata

Vol. præceptor Sem -
Iophiel

A
kiel Abrahæ -

imolationis Ishaac

B

prolata benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. Quo salus uniuersa in futuram generationem cognoscebatur esse protelata. Et uox ipsa dei per angelum Raphaelē super Ishac quoque cœlitus delapsa. Benedicentur in semine tuo oēs gētes terrę, ne forte seipsum fore saluatorem illum crederet. Nā hoc quoque Cabalistarum est qui scribunt sic

רבו של יצחק רפאל .i. p̄ceptor ipsius Ishac fuit Raphael. Eiuero de filio rum altero spes nō erat, qui iam benedictionem paternam exercitatiōe uenandi amiserat. Esau nomen fuit, de altero magna sibi pollicitus pater p̄dixit his uerbis rei uenturæ uaticiniū p̄tendentibus. Seruient tibi populi & adorabunt te gentes. Non acciderat igitur sine causa de Iacob (sic em̄ appellabatur iste filius) tam ingens maioribus nostris uniuersę salutis expectatio, sed quia omnium mortalium primus ip̄e uidit portam cœli apertam, & scalam a terra in cœlum porrectam, & in ea consistentes quatuor literas i. h. u. h. quas apprehendere gerebat in uotis. Cōsonantem quoque Sin per Notariacō **שמין** .i. unctiōnem designantē, operi adiecit, q̄ delibutū lapidem in templum quoddam noīe Bethel exædificauit. Augebat suspiciōnem, q̄ angelus Peliel Iacob erat familiaris, qui multa constanti & opinione & sermone p̄monuit, tum q̄ Iacob elegit sibi deus, tum q̄ beatus erit ille cui deus Iacob in adiutorio eius. Scribunt autem Cabalistę sic

רבו של יעקב פליאל .i. Præceptor Iacob fuit Peliel, Sed edoctus ab angelo suo Iacob, se non illum fore saluatorem quē hactenus cœlestis Cabala prætulit, negocium in aliud seculum diuina reuelatione reiecit, sic dicens, Congregamini & adnunciabo uobis quod continget in postremo di erum. Non auferet sceptrum de Iuda, & legislator de femore eius, donec ueniat Silo, & eidem congregatio gētium. Quo uaticinio innotuit aliquē quāque fore saluatorem humani generis qui & ex Iuda & in postremis die rum nascere, & esset Silo, & sceptrum regni gereret, & ad ipsum gentes confluerent. Quare post hos patriarchas magnus ille Moyses nō sua spē te morti se obtulit, sicut quōdam Abel, sicut olim Ishac, sed renuit & a cura populi subtrahere se uoluit, quanquā loquebat̄ cum deo ut amicus cū amico, facie ad faciem, & baculo utebat̄ pro sceptro, & tota Iudæorum gēs ad se confluebat. Nouerat tñ se non de familia Iudæ, sed de domo Leui ortū esse, nec natum in postremis dierum, nec esse Silo, quod secundum Syriacā

translationem Onkeli Chaldei significat unctum, quem nos appellamus Messiha. De omni tñ ratione atque modo restaurandi originalis casus satis superque institutus fuit ab angelo suo Metatron. Ita em̄ Cabaliste scribūt, **רבו של משה מטטרון** qui est nūcius Sadai. Hanc itaque sanctissimi Iacob reuelationem uniuersitas prophetarū recepit, quod in postremis dierum nascatur is ex semine Iuda qui peccatum originale sit aboliturus, Messiha rex pacificus, desinente tum sceptro ac p̄fectura Iudæ, cōuocatisque

Raphael p̄ceptor

Peliel Angelus Iacob

Silo et Messiha quid
fuerit *

Metatron Angelus M.

F

DE ARTE CABALISTICA

simul undiquaque gētibus. Hæc uſq; huc receptio a patribus ad collegium prophetarum per ſucceſſionem transmigravit, qui ſingulatim cuncti tractatione quotidiana inter ſe conferebant de aureo Meſſiæ ſeculo, in illa beata ſpiritus ſancti ſchola exultantes p̄ ſumma lætitia & imo de pectore gaudia ſua promentes, uno q̄dam ſocietatis uinculo in ipſo Meſſiha ſaluatore cōnexi, quanq; diuerſis a ſe temporibus de illo eodem uenturo rege multiphariā multiſq; modis differentes ſinguli tñ quiq; parem & plane haud abſimilem ſententiam abſoluerunt. Hic quidem his uerbis, Obſecro dñe mitte quē miſſur⁹ es, alter in perſona Meſſihę inquit, Mitte me hoc eſt

G

H

שלח q̄d in Arithmetica progreſſiōe p̄ artificioſum Cabalę modum, tum quatrilateram excellentię dignitatē, tum ipſum quoq; iuxta Razielis traditionem ſupius commemoratā rectum nomen illius Meſſihę per æqualitatem numeri trecentorum nonaginta octo ſignificat. Et iterū Vtinam dirumperes cœlos & descenderes. Alius ſic. Excita potentiā tuā & ueni ad ſaluandum nos, deus reuerte nos, & oſtende faciem tuam & ſalui erimus. Alius, Expectabo deum ſaluatorē meum. Alius, Ecce dñs egredietur de loco ſuo & descendet. Alius, Deponet iniquitates noſtras & proiciet in profundum maris oīa peccata noſtra. Alius. Veniēs ueniet & nō tardabit, egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutem cū Meſſiha tuo. Ali⁹ qui conſolabat̄ gentem noſtram dicens. Abſtulit dñs iudicium tuum. Rex Iſrael quatuor literis in medio tui erit, non timebis malum ultra. Domin⁹ deus tuus in medio tui erit fortis, ip̄e ſaluabit. Alius q̄ in perſona Meſſihę pollicebat̄. Et erit ſicut eratis maledictio in gentibus domus Iuda & dom⁹ Iſrael, ſic ſaluabo uos & eritis benedictio, & erunt ſicut fuerunt qñ non proieceram eos. Et alius ita. Orietur uobis timentibus nomē meum ſol iuſticię. Quid multis moror⁹ omnes uno corde gaudere, uno ore omnes oīa bona dicere & laudare huius ſaluatoris illum diem, & optare illud tēpus de q̄ Dauid coram deo exclamauit, Mitte lucem tuam & ueritatem tuam, illa quietabunt me, & reducent me in montem ſanctum tuum & in habitacula tua. Super iſto aut̄ lucis uocabulo dixit Rabi Salomō Gallus. Lucem tuam, id eſt regem Meſſiham, ſecundum q̄ ſcriptum eſt, Parauit candelaſtrum Meſſihę meo. Vnde certiores facti ſumus nulla de ſe ductum eſſe opinione Dauid q̄ ipſe idem ille foret rex Meſſiha, qui genus humanum deo conciliaret, tametſi diuinum emanauerit oraculum. Inueni Dauid ſeruum meū, oleo ſancto meo unxi eum (quia unctus dicit̄ Meſſiha) & ego primogenitum dabo illum, ſupriorem regibus terrę. In æthernū cuſtodiā illi miſericordiam meam, & pactum meum fidele illi, & ponam in ſeculū ſeculi ſemen eius & ſedem eius ſicut dies cœlorum. Contulit ergo Dauid ſpem oēm in ſemen ſuum, ob idq; filiū ex Bathſaba natum appellauit Salomonem, q̄ auditu receperat, credideratq; Meſſiham, quo ſalus mūdo ueniret

Rabi Salomon Gallus

1

niret utiq; principem pacis fore, iuxta Cabalam sibi reuelatã. In diebus ei⁹ erit abundantia pacis donec auferat̃ luna. De alio igitur semine suo intelligendum fuit q̃ de filio Bathsabę, is em̃ Salomon adamauit mulieres, per quas cor eius deprauatum est ut sequeretur deos alienos, nec erat cor ei⁹ pfectum cum dño deo suo sicut cor Dauid patris eius. Quapropter suscitauit deus Satan contra Salomonem, ut ei non esset pax integra qui pacis solum nomen haberet. Quotquot igitur Cabalistarum sunt qui uniuersam salutem in Salomonem retorserunt, alium quendam Salomonem intendunt q̃ filium Bathsabę, & aliud quoq; templum q̃ eius Salomonis q̃ templum a se constructũ diruptionis iuri subiecit, cui prædixit deus. Templum quod sanctificauit nomini meo proiciam a conspectu meo. Qua de re peccatum originale non ualuerũt abolere, nec Salomon hic, nec templum hoc, quantumuis in Porta lucis à Cabalista sic scriptum extat.

בתחלת בריאתו של עולם שכינה היתה שרויה
בתחתונים ובהיות השכינה למטה צמצא
שמים וארץ אחרים והיו המקורות והצינורות
פועלים בשלימות וצמצום מעלה למטה
וצמצא השם ית ממלא מעלה ומטה בא אדם
הראשון וחטא ונתקלקלו השורות וצטברו
הצינורות ופסקה הבריכה וצטלקה השכינה
ונתפרדה החבילה אחכ בא שלמה ובנה את
הבית ואז חזרו הצינורות והמשכות. i. In
tio creationis mundi diuina cohabitatio erat descendens in inferiora, &
cum esset diuina cohabitatio inferius, reperti sunt cœli, & terra uniti, &
erant fontes & cannales actiui in pfectione, & trahebant a superiore ad in
ferius, & inueniebatur deus complens superne & inferne. Venit Adã pri
mus & peccauit & diruti sunt descensus, & constractæ cannales, & desiit
aquæductus, & cessauit diuina cohabitatio, & diuisa est societas. Postea
uenit Salomon & exædificauit domum, & tunc reuersæ sunt cannales ac
deriuationes seu ductus, atq; reliqua. Vbi de Salomone loquentes Caba
listæ rei potius uident̃ q̃ uocabulo alludere, cum illud intelligant de uen
turo q̃dam rege pacifico iuxta Isaiaë uerba, quẽ noia bit ip̃e miraculorũ
operator, cõsiliarius, deus fortis, pater futuri seculi **שֵׁר שְׁלוֹם**. i. prin
cipem pacis Sane putauerũt aliqui Ezechiam regem hic fuisse designatũ
sed alii uerba legentes sequentia, Multiplicabit̃ eius impium, & pacis nõ
erit finis super solium Dauid & sup regnum eius, intelligunt de rege Mes
siha qui ablaturus sit uniuersorum peccata, in animis hoim q̃tidiana bella

K

DE ARTE CABALISTICA

& pugnas mouentia, quæ parentes nostri peccauerunt, ut scripsit Ieremi-
as in libro Threnorum. Patres nostri peccauerunt, & non sunt, & nos ini-
quitates eorum portauimus. Ita uideri quidem poterat Ionathæ Chaldaeo,
qui pro Sar Salom, id est principe pacis traduxit superiore in loco.

L משיחא רשומא .i. Messiha pacis. De quo iterum Isaias. Disci-
plina pacis nostræ super eum, & in cicatrice ac liuore eius sanati sumus,
Hic erit ille Salomon qui templum multo sublimius eriget plane sempi-
ternū & indissolubile. Sic. n. Cabalistsæ scribūt. **בית המקדש**

של מטה מכוון בנגר בית המקדש של מעלה

.i. quæ domus sanctuarii quæ est inferius disponitur iuxta domum sanctua-
rii quæ est superius. A Salomone igitur illius terrestri templi conditore

M usque ad regem Iehoachin eundem qui & Iechoniah (habent namque ambo
nomina eadem literas tametsi transmutatas) expectatio salutis uniuersæ apud
omnem cœtum prophetarum in uenturo Messiha collocata fuit, ab Isaiâ usque
ad Malachiam qui aiebat. Statim ueniet ad templum suum dñator quem
uos quæritis. Sup quo Rabi David Kimhi scribit quod dñator hic sit Messih-
ha, qui & ipse nuncius erit testamenti, quem Ionathan Chaldaeus Rabona
interpretatur. Post prophetas autem, expectatio salutiferi aduentus Messihæ
totaque Cabalistica exercitatio qualiscumque extat, quam recte in eiusdem Mes-
sihæ sempiternam liberationem inglomerant, implicant atque reducunt, omnis
ea plane ad scribas legis & seniores quos appellarunt capita patrum qui

N præ multitudine haud numerantur, & ad magni concilii uiros descendit,
successiue recepta scholasticorum more, ab Ezra qui Cabalâ tradidit Si-

O meoni iusto sacerdoti magno synagoge pfecto, rursus ab illo recepit eius
auditor Antigonus cum sociis suis, de quibus fuerunt Zadok & Bethus, ra-
dix hæreticorum, unde dicti sunt Zadokai & Bethusai, ut scribit Iudas leui-
ta in libri Alcosder sermone tertio. Deinde Ioseph filius Iosetzer, & Ioseph
filius Iohanan Hierosolymitanus, ab iis Iosua filius Parahiah, cuius fuit di-
scipulus quidam Iesus Nazarenus Machabeorum ætate, non ille christianorum. Et
Nithai Arbelenis, a quibus & Iuda filius Tabai, & Simeon filius Sota, de quibus
Semeia & Abtalion, ab his Hillel & Samai qui habuerunt multa millia
discipulorum, ab istis Rabban Iohanan Ben Sedachai, & ille discipulos quosque
fouit, qui fuerunt Eliesder quem scribunt Eliezer filius Hircani, Iosue fili-
us Hananię, Ioseph Cohen, & Simeon filius Nathanael, & Eleasdar filius
Arach. De Rabban Iohanan qui centum & uiginti uixit annos fortitus est
Cabalam suam Rabban Gamaliel, a quo Simeon filius, a quo ex liberis eius
Iuda Nagid qui magister noster sanctus dicitur, eum filius Gamaliel recipi-
endo imitatus est. Hucusque Cabalæ quorum dicta & reliquas sacræ scriptu-
ræ allegoricas expositiones sequuti sunt Cabalistarum cœtus, Hanania fi-
lius Acaliæ, Abba Saul, Rabi Tarphon, Acabiæ filius Mahalalleelis. Ha-

nania

nania princeps sacerdotum, Hanina filius Thradionis, Hanania filius Ha
 chinai, Nehonia filius Hacona, Halaphtha, Duschai filius Iannai, Hani
 na filius Dufa, Dofa filius Harchinas, Rabi Akiba, Elazar filius Azarię,
 Eleazar Hafma. Rab Leuitam, Rabi Iohanan filius Baroca, post eum Si
 meon ex liberis. Deinde Tzadok, tum Iofi, hūc sequitur Ismael, & de alio
 genere Rabi Meir, a quo recepit Eleazar filius Iacob, & Iohanan Sādlar,
 & Eleazar filius Samua. Deinde Neorai, post quem Ianai & Mathathia
 & Samuel minor, & Eliffa filius Abuiah, & Eleazar de Kaphar, & Iuda
 filius Thema, & Iosua filius Leui, & præter illos alii multi qui aliquando
 propter disputationes Thalmudicas appellantur Thanaim ceu dictato
 res, & propter summarum rerum meditationes ab inferioribus singulis
 ad excelsiora quæq; reductas, a maioribusque receptas, & posteris tradi
 tas, quibus toto studio innituntur Mekablim hebraice, ac nostra ætate a
 latinis, autore Ioanne Pico Mirandulano Comite, ante quem nomen eo
 rum Romanæ linguæ incognitum erat Cabaliftæ aut Cabalici dicuntur. **Q**
 Tum MARRANVS. Nosti ne inquit eum uirum peritissime Simō
 qui primus latinis Cabalæ uocabulū prodidit. Et SIMON. Noui nem
 pe (ut opinor) ipsum ait olim domo exulantem apud Gallos & Allobro
 gas pulsumq; patria & fugatum acerrime ab inuidis quadam detestabili
 persecutione propter eximia philosophiæ studia sua & nobile ingenium.
 Est adeo genus hominum, ut ait Terentius, qui esse primos se omnium re
 rum uolunt, nec tamen sunt, ex coruo forte nati, quæ auis usque ad Coro
 nei annos, ut est in fabulis, uestita prius albis plumis, posterius nigris, co
 lorem indumenti eis præbet candidi & atrii, unde fratres atrati dicuntur,
 quippe uolucris ea ob impiam delationem semper odiosa phcebo, Sed
 utrique uestrum nota est hæc pœsis, hi tunc fuerunt cæstrum, hi mastiges
 hi, canes tam generosi & tam eruditi christiani, nostro seculo multa He
 braeorum arcana dogmata Romanis auribus perquam docte impertiti.
 Ad hæc PHILOLAUS. Relictis ait rebus gestis ad artem Cabalifti
 cam si mihi creditis reuertendum nobis esse consulo, quoniam aliquanto
 post aduerserascet, & uota nostra uix dici queat quam alio tendant. Per
 cucurri equidem singula, inquit Simon, nihil falsius de me ultra expecta
 bitis. Et Marranus, Si sic inqt, ego certe fregerim sermonem tuum ualde
 incommode. Nam orationis filum texebas tum maxime aptum ei rei quā
 desyderamus, & nihil erat quod magis placuit quam post rectam Caba
 læ definitionē nosse quid illud sit quod p̄ter cetera mortaliū generi egre
 gius reuelatum fuerit, tum quis quid reuelauerit, & quis receperit, quo in
 puncto mea interpellatione abductus es, id quod subdoleo. Quare mi tu
 oramus ut redeas. Ego uero hilare quidem obsequar, SIMON inquit,
D

DE ARTE CABALISTICA

& tandem ad modum artis quem optare uos animaduerti properabo, nisi iam uespera imminet, quando & uos audiendo forte cum fastidio, & ego ipse loquendo defessi sumus. Satis enim multa nobis tam breuibus horis exciderunt, & quæ mea fuit uel temeritas si uultis, uel quod uerius est singularis erga uos dilectio, quod in tanta re fieri non debuit, omnia imparatus dixi ex tempore. Tum PHILOLAVS, At obsecramus uterque, compleas abacum calculo autorum qui Cabalam & tenuerunt & tradiderunt, ne hoc sermonis membro nondum perfecto ad diuersorium nostrum ut oportet coenaturi abeamus. Quo dicto rursus Simon Extant sane, inquit, meo arbitrato Cabalisticæ innumerabiles (nec enim numero comprehendere refert) eorum partim qui audire tantum, alii uero qui & auditores & scriptores fuere, tamen quando ita urgetis recensebo perfunctorie nonnullos quorum libri de Cabalisticis contemplationibus quotidiano ueniunt usu, quantum mihi suppetit memoria, quanquam non in omni parte omnes integri, aliquorum enim sola fragmenta enatarunt, reliqui pro dolor ita extincti sunt ut uix nominum recordatione doctissimorum hominum monumētis innotescant. Nā ut prisca patres uolumina iniquitate temporum & longo tractu annorum perdididerunt, cum haud mediocri posteritatis damno quorum nostri tamen meminerunt, ita nos iam in ipso mundi sexto millenario uiuentes, maiorum nostrorum libros uel uetustate quæ omnia consumit, uel bellorum malignitate, uel inundatione ac uastitate, uel improuiso ignis casu, uel quandoque odio & inuidia turpi & detestanda, quæ incendiarios librorum inertes & stultos etiam æuo nostro sollicitauit amissimus. Citantur ab hominibus fide dignis Henoch libri & Abrahæ patris nostri, quin & Moyse allegat libros bellorum domini. Iosue librum iustorum, & uniuersitatem librorum Kiriath sepharim quam Athniel duce Caleb expugnauit. Asuerus libros memorabilium. Ionathas in Machabæis libros sanctos de Spartiatis. Paralipomena commemorant libros lamentationum. Libros Samuel uidentis, & Nathan prophetæ, & Gad uidentis, & Semeiæ prophetæ, & Haddo uidentis, & Ahie Silonitis, & libros Iehu filii Hannani, qui omnes nusquam sunt. Querimur & bibliothecam Darii, ut est in Ezra, fuit ea in Ecbatanis pretiosa. Pari exemplo innumeri nostro seculo autores periere, tametsi non dubitamus superesse plurima quæ ipsi nec dum uidimus, nec istam de me gloriam cum Mirandulano iactare possum quæ ille quondam Ezra, de Cabalisticis secretis septuaginta conscribere uolumina iussit, ea mihi summa impensa conquisierim, cui ne tantidem prope auri & argenti sit quo eos libros si superarent ac offerrentur licitari queam. Vtimur autem non adeo librosi attamen pro nostra uirili Abrahæ libro patris no

stri, cui est inscriptio **יצירה** de creatione, quem non parum literati quidam assignant Magistro Akiba profecto nobilibus scholiis ornatum, ut qui alioquin existat reconditus & obscurus. Et libro **הזוהר** de splendore, quem composuit Simeon filius Iohai cum in q̄dam uasto & tenebricoso specu quatuor & uiginti annos delituit. Et libro **הבהיר** de Candore qui a uestris Lucidarius dicitur. Sunt & q̄s edidit in Cabala ille Abraham Alaphia, & insignes commentarii Ramban, nam ita collectiue noīatur Rabi Moyfes filius Nehmani sup arcana legis quē appellatis Gerundensem, & Commentarii oīum doctissimi receptoris Rabi Mnahem Racanat super arcana Ramban. Et liber pplexorum Ramban, in fine per Mem, id est Rabi Moyfi filii Maimoni quē uocant Moysen egyptiū. Et liber **שערי צדק** .i. portę insticię quē cōscripsit Rabi Ioseph filius Carnitolis. Et liber **שער אורה** .i. porta lucis Magistri Ioseph (ut ferūt) Castiliensis in Hispania. Et liber **האמונות** .i. de credulitatibus, cuius autor fuit in Asia Rabi Saadia. Et liber **סוד התורה** de mysterio legis quem sapiens ille Abraham Aben Ezra confecit. Et liber Rabi hamai filii Hanina qui dicitur eloquentissimorum caput in Cabala, & eiusdem autoris liber **העיון** id est speculationis. Alius deniq; liber **פירוש קדוש** .i. commentariū sanctitatis, quem scripsit Rabi Azariel. Et liber **שמות** .i. de noībus. Et liber explanationum alphabeti, cuius est inscriptio **סדר פירוש האלפא ביתא** ex rabi Akiba. Et liber Rabi Ama **שער הרזים** de reconditis psalmi undeuigesimi. Et liber **היהיר** .i. singularis de unione seu collectione, cuius meminit Rabi Abraham Aben Ezra de mysterio legis capite primo. Et liber **סודות** .i. mysteriorū. Et liber questionum abstrusarum. Et libellus Cabalæ quē edidit Azariel, aliis Oriel Garonensis. Et liber qui prænотatur **רדר** **האמונה ודרר הכפירה** de fide & expiatione, Et liber radicū Rabi Ioseph Albo cui pariter Cabalæ titulum præfixerunt, quamuis ille magis ethica commentetur q̄ anagogica. Extat demum liber elegantissimus in Cabala aduersum philosophastros nomine Alkozer more arabico, quem composuit Rabi Iuda Leui, cuius hæc sunt uerba **כי אין קבלה טובה אלא עם הלב הטוב** .i. Q₂ non sit Cabala bona nisi cum corde bono. Vbi plurimum mihi uisus est sapienter a tam sancta contemplatione malignos sophistas repulisse, qui tanquam muscæ

DE ARTE CABALISTICA

morientes, omnis ungenti quantumuis preciosi suauitatem perdunt. Vti
 mur deniq; commētariis in librū **צ"ר** Magistri Iacob Cohen & in
 eūdem librum compositiōe Rabi Ishaquem inscripsit explanationē no
 minis sancti. Est liber etiam quem edidit Rabi Tedacus Leui de decē nu
 meratiōibus Cabalisticis. Nolo addere librum, Salomoni sub nomine Ra
 zielis inscriptum, quia est fictio magica, haētenus quidem rei meae fami
 liaris penuriam chartaceam quam cæteris non solebam certe uobis pere
 grinis planissime aperui, at mea tamen sententia nemo unquā de ista scri
 psit arte usq; dudum artificiosius, nemo distinctius, nemo lucidius q̄ Rabi
 Ioseph Bar Abraham Castiliensis ciuis Salemitanus, tria huius facultatis
 uolumina studiose molitus, quibus omnem Cabalistarum institutionem
 fecit clariorem, primum de dictionibus, secūdum de literis, & tertium uo
 lumen de punctis. Eius libri titulus extat **גנת אגוז** id est Hortus nu
 cis, iuxta Salomonis cātica, In hortum nucis descendi, ut uiderem amœna
V uirgulta. Apparet nucem hanc esse ut pomum aureum argenteo retiacu
 lo inclusum, ut legitur in prouerbiis. Mala aurea in lecticis argenteis uer
 bum prolatum iuxta modos suos. Ita est Cabala pomum illud aureū atq;
 diuinum argenteis filis, uidelicet ingeniosis institutionibus & humanis ar
 tibus circumligatum, quale fieri consueuit aurificum opificio qui subuli
 bus cælaturis aureum boni odoris pomum non omnino tegunt aut ope
 riunt argento, ut nihil eius uideri queat, sed cauatis quibusdam foraminib;
 bus & argēteis cæcellis tum pomi colorē eminere tum ambre odorem ef
 flare sinunt. Aspicientibus tamen longinque totum id quod reticulatum
 est uidetur argentum esse integrum, propius autem intuentes si studiose
 rimentur simul aurum quoq; reperient, & quo magis aurū ab argento di
X stat, eo longe plus ab arte Cabalistica probatur differre Cabala, quamuis
 ambas species unum genus spiritualis instinctus complectatur. Sed altera
Y præcedit alteram ut oraculum Hierophantas, utq; unius generis aurum
 id quidem bonum est, illud autem optimum, ad quem modum in Penta
 teucho de Heuila narratur, q̄ aurum terræ illius bonum est, non enim il
 lic scribitur optimum ut quidam legunt, sed bonum. Et in Isaia de Ophir.
Z Dignabor hominem plusquam aurum optimum & aurum de Ophir. Ita
 quicquid de sacra scriptura homines optimarum artium amatores scien
 tia naturali addiscunt, auro bono par est, & appellatur opus de Bresith.
 Quod uero scientia spirituali recipimus opus de Mercaua dicitur, & au
 ro æquatur optimo atque purissimo. Scribunt enim Cabalisticæ ita.

*de Beatus ita sapientia
 Mercaua sapientia
 italy*

שמעשה בראשית חכמת הטבע ומעשה
מרכבה הוא חכמת האלהות .i. Q opus de Bresith
 est sapientia naturæ & opus de Mercaua est sapiētia diuinitatis. Et quoniā
 utraq; sapientia utcunq; circa mundum & ea q̄ cōsistūt in mundo uerlat.

Estq; Thalmudistarū & Cabalistarū ea in re unanimis arbitrat⁹, q; duo
sint mundi, Primus intellectualis, qui uocat^r **עולם הבא**. i. mū. dus il-
le uenturus scilicet q; ad nos. Et secundus sensibilis, qui d^r **עולם הזה**
.i. mundus iste præsens, qd ex uerbis sapientum nostrorum recepimus, de
nominis diuini quadraginta duarū literarum studioso cultore sic dicentiū

q; talis dubio pcul existat **אהוב למעלה ונחמד למטה**
ונחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא

.i. Dilectus sursum & desyderatus deorsum & hæreditans duos mundos,
mundum p̄sentem & mundum futurum. Iccirco diuidunt^r Thalmudici &
Cabalistæ secedentes in duas facultates, tametsi ex creditis receptionibus
ambæ similiter oriantur & emanent. Nam utriq; maiorum suorum tradi-
tionibus fidem habent, etiam nulla ratione reddita. Sed hac distinguuntur
deputationis ordinatione, q; omne studium, oem operam, omne consiliū
laborem & diligentia, uniuersam quoq; mentis suæ intentionē Cabalista

fcelix ille atq; beatus a mundo sensibili finaliter ad mundum intellectuāle
transfert & traducit. Thalmudista uero in mundo sensibili permanet ac

aīam uniuersi huius mundi non transcendit, q; si qñq; licēter ad deum &
beatos spiritus pergat, non tñ deum ipsum ut immanentē & absolutū ac-
cedit, sed ut opificem causamq; rerum & circa sua creata occupatū, Ange-
los aut ad ministeria quotidiana, diuinæq; uoluntatis effectus exequēdos
mancipat, altissimarum rerū contemplationes ad hunc inferiorē mūdum
semper referens. Earum tñ facultatum altera sæpe alterius sensa mutuāt,
& ad suū desyderiū trahit. Em̄ uero qñq; studia ultro citro iter se cōicant

Thalmudici & Cabalæi, ut actiua uita & cōtemplatiua, licet unū cūdēq;
sacræ scripturæ contextum plæruncq; alter ad timorem seruilē, alter ad
amorem filialem suo more lepida suasiōe inuitet. Apparebit em̄ acri stu-
dio Thalmudista ille circa legis p̄cepta & mandata residere, illa exponere
illa dirigere, illa uenerari & exosculari, ut nihil aliud recte definiam⁹ thal-
mud esse q; legis explanationem ad intentionē autoris. Vnde Thalmudici

מפורשים dicti sunt, & **פרשי**. i. expositores & pharefai, qui de
suggestu & cathedra Moyfi semp̄ instant operi, prædicant, & plebem hor-
tantur cum propheta regio dicentes. Seruite dño in timore, ac cum Iosue.
Timete dñm & seruite ei. Quin & hoc ita facite ac illud sic obmittite cum
tali & tali moderamine, unde sescenta & tredecim præcepta uno uerbo

עשה לא תעשה comprehensa in duo capita redegerunt
.i. fac ne facias, quæ uos affirmatiua & negatiua cōsueuistis appellare, mul-
tum scitu commoda & usu perq; necessaria. Cabalistæ aut q; uis teste ueri-
tate uiri sint legem pie obseruan-
tes, tñ cōtēplationi plus incumbunt,
Ideoq; appellantur **אנשי העיון מבעלי התורה**. i. uiri spe-

B
duo mundi: Subtle
qui uenturus est
et sensibilis presentis

C

nota

D

Thalmudici circa mu-
sensibilem -

E

Thalmudici i. dicitur
legi -

fac ne facias

F

DE ARTE CABALISTICA

ista dicitur in
latini —

F culatiōis ex magistris legis. Hi curam reipublice ac priuatorum domi bel
licę ritus & cōsuetudines in iudicialib⁹ & moralibus cū sua historiā penes
Thalmudistas relinquentes ea sibi tm̄ quæ ad animi quietem & tranquil
litatem pertinent, & ad amorem dei referuarunt. Sic enim aiunt **כונה**

כלל התורה שני דברים והם תקון הנפש

והתקון הגוף. i. Intētio uniuersę legis ducunt res, bona dispositio aie

et bona dispositio corpis. Tota nancę lex p̄cipue ad p̄fectionē hoīs tēdit,
& secūdam eam duas cōsequimur perfectiones, mentis alteram & alterā
corporis, longe uero dignior ea est & p̄minentia altioris q̄ animā iuuat
& uitam perpetuat, quanq̄ idonea corporis habitudo & debita cōpositio

G sunt Cabalistsę illā legis expositionē sequentes, q̄ per quædā symbola mē
tis eleuationem ad superos & ad rem diuinā q̄maxime propellit, hanc ap
pellant græci uesperi anagogicam institutionē quæ nō modo philosophia
sit sed & sophia ipsa, hoc est sapiētia. Vnde merito sapientes denoiant,

להלך נגד ההים ut concionator inquit Salomon, qm̄ per
gunt illuc ubi est uita, & pro mortalium captu adhuc in corpusculis habi

H tantes a tpe ad æthernitatem, & ab infimis ascēdunt ad summa. Facite pe
riculum si uultis honorandi aduenā. In principio creauit deus cœlum &
terram, Sane cœlum Thalmudicis uocatur omnia uisibilis mundi quæ su
pra lunam sunt, & quæ subter eam appellant terram. Deinde cœlum q̄q̄

interpretantur formam, & terram esse uolunt materiā, quare in principio
aiunt creauit deus formam & materiam, quarum denuo compositionem

in singulis quibusq̄ opifice oraculo fabrefecit, & omnia non tam manu
tornant q̄ nouies uerbo dolauit. Legitur enim **ויאמר אלהים**

.i. & dixit deus, Fiat lux, & dixit deus, Fiat firmamentum, & dixit deus, Cō
gregentur aque, & dixit deus, Germinet terra, & dixit deus, Fiant lumina

ria, & dixit deus, Producant aqua reptile, & dixit deus, Producat terra, &
dixit deus, Faciamus hoīem, & dixit deus, Ecce dedi uobis omnem herbā.

Igitur perfecti sunt cœli & terra cum omni attinentia & tota supellectili
eorum, ut sunt quatuor elementa quæ dicunt tenebrę primo nominatę,

spiritus dñi, aqua sub firmamento, & arida. Sequunt pariter & cętera mi
sta q̄ uulgo elemētata uocāt, ut aues & uolatilia, bestię a reptilia, pisces &

cete grandia, & eorum oīm dñator homo cui ex uniuersis corporeis uni
concessum est liberum arbitrium, quo ne male uterē figūtur ei leges, pro
mulgantur constitutiones, comminant transgressionis p̄cænę. Cum item

ignis influens nuncupet cœlum, id est **שמים** quasi **אשמים** id est
ignis & aqua, & nihil ex se producat, sed producta solum cœlesti, hoc est

humido calore foueat, tum recto qdem ordine recitant in illo constituta
fortissime influenza sol & luna, qbus ducibus omnes reliqui notant exerci

tus, lu

tus, luminaria & stellæ, nox & dies, splendor & tenebræ, signa & tempora
 dies & anni. Hæc itaq; de globo corporeo & reclusis in eo mistis. Duo ue
 ro mundi a Cabalists sunt recepti, corporeus & incorporeus, uisibilis &
 inuisibilis, sensibilis & mentalis, materialis & idealis. Inferior mundus &
 superior, cum legunt In principio creauit deus cœlum & terrā, & ita sym
 bolice cœlū summa, terrā, infima designare putāt, hoc modo interpretātes
 : **בְּהַתְּחִלָּה בְּרָא אֱלֹהִים עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים** .i. Ini
 tio creauit deus summa & infima, quo nimirum arbitrant simplicē & im
 materialem mundum summa cōtinere, compactum uero & cementariū
 hūc, infima, unde & legē diuinā Bresith de creatiōe promulgatā cœpisse
 ab ipsa litera beth q̄ in arte arithmetica inter numeros duo significat, per
 inde atq; sic notatorie insinuaret, duo principaliter creauit deus, totum
 mundum supremum cum omnibus in eo degentibus, & totum mundum
 infimum, omniaq; ad illū p̄tinentia. Nam Sin, aliter, fuisset utiq; satis
 Moysen ita scripsisse **רֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ**
 quod haud secus ac eodem illo more a latinis legeret. Initio creauit deus
 cœlum & terram. Potuit enim summariū illud creationis non incipere a
 beth litera. Sicut Salomō in prouerbiis. Domin⁹ possedit me principio
 uiarum suarū, ubi sine beth & absq; ulla alia p̄positione ponit principii dī
 ctio. Ceterum p̄ter consuetudinem duobus istis creatis adiunxit bis binos
 articulos **אֵת** & **וְ**. Vnum excellentis demonstrationis qui dicit ha, &
 alterum omnimodę cōphensionis qui constituit ex aleph primo alpha
 beti elemento & ultimo thau, & est id q̄d græci aiunt alpha & o, & Roma
 ni prora & puppis, ubi uisus est per cœlū, oīa excellenter simplicia spiritu
 alia complecti, ab aleph ad thau, id est a primo ad ultimū, & per terram si
 militer a capite ad calcem oīa excellenter corporalia & iis cōtenta, nihilo
 tñ minus singula in ipso uno principio tāq; unicū creatum. Sicut Ezechie
 lis rota in rota, cum suis q̄buscunq; inuolutis uisa est una esse similitudo
 gloriæ dñi, & ut ipsius Rabi Saadiæ in libro Amunoth .i. credulitatū
 propriis uerbis utar **כְּחַלְמוֹ בְּתוֹךְ בֵּיצָה** .i. Sicut uitellus in
 medio oui, seu ut ego ipse dicere soleo, instar alboris oui unius, testaceo
 firmamento contenti, uitellū ipsum inglomerantis, ita primus mundus ille
 intelligibilis secundū implicat, ut tota uirtus eius inde gubernet, quo fit ut
 constringant utriq; uinculis concordia, adeo ut sæpe tam suas q̄ cōphē
 forum naturas & appellationes mutua sibi liberalitate condonent. In se
 cundo nanq; hoc est sensibili mundo sphaerę nouē mouent ab empyreo
 immobili cui Metatron assiduo p̄est, at in primo nouem angelorū chori
 mouentur ab immobili deo, Sicut in immobili silentio cunctorū creator
 primo simul omnia creauit, postea nouenario sermone ad proprias singu
 la quæq; distinctiones loquēdo commouit. Noiantur & uicissim ignis se

DE ARTE CABALISTICA

in a libris quatuor

raph, aer cherub, aqua tharsis, ariel terra, & q̄ in mundo sunt inferiori ea non parum multo meliore nota sunt in superioribus. quapropter hæc inferiora congruenter appellari queat uerorum exemplaria, & adumbratę supnorum imagines, signa, notæ ac symbola quibus mouemur ad cogitandum de supcoelestibus & angelicis substantiis uirtutibus & operatiõibus quodam tramite abstractionis uel assimilationis uia uel alia quadam ratione ac modo nobis carne indutis possibili. Vnde statuunt duos quoq; pa-

M radifos, alterum cœlestem & alterũ terrestrem, in quibus præmia uirtutũ consequantur utriq; tam homo terrenus q̄ homo cœlestis, ut in huius orbis terra q̄ diu in corpore fuerit hospitatus tanq̄ in aliq̄ corruptibili hortu uoluptatis, gloriam & honorẽ gaudium & lætitiã, omneq; desyderium delectationis suæ ob alicuius heroicæ ac p̄minentis & a filiis huius seculi laudatæ uirtutis causam lucretur, q̄ tñ umbræ sunt & res caducæ fumo similes. In cœlesti uero terra & uerius uiuentium supcoelesti ubi extat amœnitatis æternæ immarcessibilis paradifus, aĩæ hoĩs in uita mortali olim secundum uirtutem recte operati, nunc exutæ dementissimus ille maximus & optimus deus ostendit omne bonum, q̄d ne uidere quidem antea potuisset tam graui & tam dẽso cadauere obscuri corporis, onerata, illud noĩatur & in Cabala & in Thalmud

איסקלריא המאירה

Latine Illuminans est beatifica

.i. Speculatio illuminans, hoc est uisificans, quã uos cognitionẽ intuitiuã dei appellatis, ut q̄ contingat animæ separatæ per lumen gloriæ, ac a maturissime p̄sĩtatibus sola esse beatifica probeat. Nã alia fit p̄sp̄s cõnaturales q̄ nõ est beatifica &

איסקלריא שאינה המאירה

.i. Contemplatio quæ non sit illuminans uocatur. Nunc uero qñ clara dei uisio & perpetua summæ diuinitatis fruitio, pro sup̄ma hoĩs parte, intellectu & uoluntate beatis donantur, iccirco iure optimo ea nisi in sup̄mo mũdo, contingunt nemini, Sic aiunt Cabali stæ **בי טרם שישגי** .i. q̄ anteq̄ apprehendit hanc intuitionẽ separatur aĩa eius ab eo. Quare morę **במראות המלאכים** ut scribit Ramban Gerundensis in Exodo. Quamobrem pro duplici hominis conditione spiritali & corporali, ac pro duplici mercedis retributione, duplicem, ut audiuistis, paradifum asserunt ita dicentes

בי גו ערו ונהרותיו עם העניינים שתראה במעשה

בראשית בלו כנגר צורות השכליות תליונות

.i. Q̄ paradifus & flumia cum singulis rebus quas cernis in opere Bresith, oĩa iuxta formas intellectuales & supnas sunt disposita, id ita sentio etiam cum auro de Heuila bdellio ac onychino, ceterisq; in finiti pretii gemmis. Eodem modo & eadem forma duplicẽ gehenam scilicet

N

duos tartaros esse deputatos iudem Cabalifstę asseuerant, superioris &

inferioris

inferioris mundi ad torquendum nociua corpora in tpe, ac animas prauas in æthernitate. Nomen eis comune inditum est **ארקא** .i. Arka, hic est tartareæ pœnæ locus, qui p̄ter cætera, septem immaniora durissimarum pœnarum receptacula, criminum reis iusto dei iudicio destinata comprehendit. Sicut Cabalista ille in Horto nucis uolumine secundo de septē habitaculis inferorum, tractat his uer. bis. **שני מיני גיהנם הן עליון ותחתון: אחר לגות בעולם הזה אחר לגפש בעולם הבא אחר זה: והמקום הכולל כל אלו הוא הנקרא ארקא כי בו הם גיהנם ושערי מות וצלמות ובאר שחת וטיט היון.**

ארקא .i. *Due species Gehenā sunt, superior & inferior, una ad corpus in mundo isto, una ad aīam in mūdo uenturo post istū, & locus comprehendens omnia hæc, est uocatus Arka, qm̄ in eo sunt, Gehenam, & portæ mortis, & umbra mortis, & puteus interitus, & lutum fœcis, & perditio, & fouea, hucusq; Ioseph Castiliensis. Iam hæc uincula, hic carcer, hæc compedes, hæc seruitus, hæc captiuitas peccata noxiorum manent, tã corporum in mundo p̄senti q̄ animarum in mundo futuro, ut iustos equa comitentur uirtutum præmia, & iniqs debita sequantur uitiorum tormēta. Quid nam aliud debetur rectis q̄ uita & honor: quid aliud prauis q̄ mors & horror: Nec id usq; adeo temporaliter intelligēdum est. Sed ut Cabaliste uolunt, etiam intellectualiter, sic. n. scribunt **צדיקים אפילו במיתתו קרואים חיים: ורשעים אפילו בחייהם קרואים מתים.** .i. Iusti etiam in morte sua dicunt uiuentes, & maligni etiam in uita sua dicunt mortui. Quo peritis in Cabala non erit obscura dei sententia. In die qua comederis ex eo morte morieris, uidelicet non corporali sed spiritali. Nam uixit Adam post esum uetitum ultra nongētos annos, in momento tñ ip̄o mox atq; legē transgressus erat morte moriebatur. In peccato, inq; suo, toti humano generi & prolis futuræ propagationi æthernis inferorū habitaculis destinatę fontico nimis & contagio*

fo. Quousq; dei placito ueniret Messiha ille redemptor, qui hoīem in paradisum reduceret non terrestrem sed coelestem, & uitā liberis redderet, quam parens amiserat, æthernā non temporalem, animæ non corporis, illam ipsam dei familiaritatē & iucundissimum diuinitatis aspectum, omni uoluptate plenissimum. In hunc oēs ueri Cabaliste non sophistici totā suā fiduciam figunt atq; locant. In hunc omnia sanctarum scripturarum salutaria uaticinia retorquent. De terra promissionis, de Ierusalem ciuitate cuius participatio est in idipsum, de monte dei, & loco sancto eius, & uia sancta, & sanctuario, & atrijs domini, & templo domini, & domo domini, & porta domini, & cæteris similibus multis, quæ Rabi Moyse ægyptius

Arca Gehenna

○

DE ARTE CABALISTICA

in suo Misne id est deuteronomio, sic etiam intelligi de cœlesti beatitudine uoluit. Qua de causa multum & sepe cum Thalmudistis certamus, & plurimum utriusque in duas imus sententias. Illi omnem liberationem regis Messihæ de corporali captiuitate seu uerius dispersione nostra conantur ad tumultum, ad strepitus armorum, ad expeditiones bellicas, ad expugnationes regionum & deuastationes terrarum, & Israelitici exercitus uictoriam referre, ut quondam saluatore Moysæ legimus aduersum Chananæos & Palestinos nostris maioribus contigisse, aut saltem ad exquisitum euasiōis ingenium quo sunt in aliis liberationibus ut multi uasre ut ego puto sancte usi, quando tot seculis sub tot regnis dispersi exularunt, ut sub Babylonico annos septuaginta, sub Persico quinquaginta quatuor, sub Græco centum & triginta, nunc sub Romano mille quatringsos nec dum finis. Nos contra, meo arbitrato, rectius Cabalistiche Messiham esse uenturum putamus ad liberandum miseros humani generis mortales, de uinculis iniusticię originalis, ad dimittendum peccata, & ad saluandum pie deo seruientium animas in Adam patre nostro a uita æterna exclusas, usque ad satisfactionem Messihæ, qui ut consummet iusticia misericordis & clementis dei manum suam mittat & sumat de ligno uitæ & comedat de eo, ut per illum uiuamus in æthernum. Ea satisfactio non in fastu regio, nec iactantia honoris ac gloriæ fieri debuit, eo quod originale peccatum a Messiha expiandum de supbia & elatione pullulauit. Quin potius in humilitate ac tolerantia, non in curribus & in equis, sed in nomine dñi dei nostri, & non in uictoria, nec humano triumpho, sed in labore, ieiunio, uigiliis, fortitudine animi, contemptu cenodoxiæ, misericordia compassibili, amore dei precipuo, dilectione hominum recta, & in ipsa tandem heroica liberali ac spontanea morte, quam contra uitium sola uirtute pugnat, & imperia, principatus, stemmata, coronas, huius seculi nemo sapiens unquam magni duxit. Quin hoc est sapere, gloriam huius mundi contemnere, quam cum interierit gloriosus diues, non sumet omnia (ut inquit Psaltes) neque descendet cum eo gloria eius. Quicquid igitur de trophæis & de subiectione populorum scribitur in literis consecratis, id omnino post creditam nihilominus historiam si quæ facta enarrantur, de mundo tantum intellectu & supernis potestatibus a Cabalisticis intelligitur, ita ut Messiha rex futurus optimo iure leuia & abiecta hæc istius seculi deliramenta magistratus honores & regna tanquam uana & stulta non modo neglecturus sit, uerum etiam contempturus, qui ad abolendum humanæ speciei reatum, & ad aperiendum uirtuti uiam adueniat. Vnde uerus ipse Messiha si recta ducimur ratione de solo Isaia nobili capite clari cognosceret, quod sic incipit **הנה ישביל עברי**. i. Ecce intelliget seruus meus, & sic de finit **הפשיעים יפגיע** & pro transgressoribus orabit, quo supra quod dici queat miror non absque singulari apud cæteros exterarum nationum homines

*Cabalisticis et thalmudisticis
interpretatione Messia nange
sta*

homines uerecundia (uobis ego solis confidenter loqr) Rabi Salomonē & Dauidem Kimhi aliosq; de nostra secta non parū doctos uiros nescio qua pusillanimitate uel si forte coram gentibus pudore, totum illic cōtextum Isaiæ de solo populo Israel nunc passim disperso torue interpretari, cū planissime sit de illo ipso Messiha prophetatū, qđ Chaldai ꝛca Ionathæ traductio noiātim exprimit dicens **הא יצלה עברי משיחא** .i. Ecce prosperabitur seruus meus Messiha. Hic est ille ab Isaiā in spiritu prophetico uere uisus eo loci, homo dolorum & infirmitatis exptus, uultu abscondito, nullius honestæ reputationis uir, diuina percussione tactus, despectus & uitatus, tonsus ut agnus, occisus ut ouis, a terra uiuentium abscisus, & cum sceleratis reputatus & inter filios hoīum inglorius. At uero quid inter filios dei: plane multum exaltatus & eleuatus & sublimis ualde. Nam gnationem eius quis enarrabit, et dñi dei uoluntas per manū ei⁹ dirigitur, & dñs aboleuit in eo iniquitatem omnium nostrum, quia de scelere populi percussit eum. Ipse n. uulneratus est propter crimina nostra & attritus est propter iniquitates nostras, qui certe iniquitatem non fecit unquā & nō fuit dolus in ore eius. Sed dñs uoluit contusionem eiusdem uulnerati. Quapropter cum sit ipse iustus dei seruus, multos iustificabit per agnitionem sui, & iniquitatem illorum ipse portabit, & peccata multorū tollit, & pro peccatoribus intercedet. De uero Messiha hæc oīa uidit Isaias & profecto non est mentitus. Ista firmiter est illa congregatio Israel iuxta Cabalistarum opinionem, & illud salutare dei nostri tam sæpe promissum ut iustificemur **ברעתו** .i. in cognitione eius, non ut saluemur in tumultu nec in fuga, sed sub uno rege ac in uno fidei consistentes exercitu, libere mur in morte atq; cognitione Messihæ qua finitur peccatum, & remouet obstaculum claræ uisionis dei, hoc est humani generis originalis ac contagiosus reatus. De quo sic in libro Cabalæ de fide & expiatione legitur.

**דרך מורה כח הנאצל שהוא כח הנברא
המתנהג בשבע תמורות שהם יג סדר
סליחה שהעולם מתנהג בהם עד שיכלה
החטא ויבא המשיח שהוא כח אלהי
ובכח האצילות שהוא כח המלאכות: ובכח
הנאצל ממנה שהוא כח הנביא: תנוח עליו
רוח השם רוח הכמה ובינה רוח עצה
וגבורה רוח רעת ויראת יהוה הרי שבע
תמורות שהמשיח מתנהג בהן להטיב
לטובים ולהרוב את הרשעים ברבת ברוח
שפתיו ימית רשעי** .i. Via demonstrans uirtutem gratificatam

T

DE ARTE CABALISTICA

V seu infusam quæ est uirtus creata ducitur septem uariationibus, quæ sunt
 tredecim ordines expiationis, quibus mundus dirigit, quousq; finitū fue-
 rit peccatū, & uenerit Messiha qui est uirtus dei. Et in uirtute gratiæ quæ
 est uirtus angelica, & in uirtute gratificata & infusa ab ea q̄ est uirtus pro-
 phetæ, requiescet sup eū spiritus dñi tetragrammati, spiritus sapientiæ & in-
 tellectus, spiritus consilii & fortitudinis, spiritus scientiæ & timoris dñi.
 Ecce septē uarietates qbus Messiha utit̄ ad beneficiendū bonis, & ad de-
 X struendū malignos, secundū q̄ scriptū est. Et spiritu labiorum suorū interfi-
 ciet impium. Hæc sunt commemorati uoluminis Cabalistici uerba, quib⁹
 monemur regem Messihā non manu sed ore, non armis sed spiritu, uince-
 re populi dei aduersarios, donare aut̄ dei gratia septemplici pios, interfi-
 cereq; impios, & hæc oīa spiritu oris id est doctrina sua spiritali quam p
 uiros iustos & electos iusti discipulos, sparget ac seminabit in oēs gentes,
 per qd̄ Isaię illud ad tēp⁹ Messihæ relatū oraculū Haurietis aquas de fon-
 tib⁹ saluatoris Ionathā fili⁹ Vzielis chaldaice inter p̄tatus est, iis uerbis.
 ותקבלו אולפן חרות בחרות מבחירי צידקא
 Y .i. Et recipietis doctrinam nouam in gaudio ab electis iusti. Ea uero est do-
 c̄trina illa noua, q̄ uerū lumen luceat, & qui odit in tenebris est, & qui dili-
 git uersatur in luce. Finis igitur p̄ceptorū hic est, ut diligam⁹ inuicem in
 doctrina Messihę. שוורח העמים ללכת בררכי יהוה
 .i. Qui docebit populos ambulare in uiis tetragrammati, ut scribit Rabi
 Z Dauid Kimhi super eundē prophetā capite LI. in uersu, quia lex a me exi-
 bit, quā scilicet q̄ fecerit salua bitur, q̄ contēpserit peribit. Vetera em̄
 timoris sūt, noua charitatis של אהבה ישרה מלב שלם
 quæ est dilectionis rectæ ex corde integro secundum magistros nostros.
 Erit igit̄ Messiha exemplum uitæ omnium liberandorum, a q̄ uniuersa de-
 pendet mundi salus, q̄ dicitur salus ætherna, & exponitur a nostris p̄ oēs
 dies seculorū, ubi legitur Israel saluatus est in lhuh salute ætherna. De q̄
 non nihil scribitur in libro Cabalæ Hacaḏma והוא סוד מלך
 המשיח שיבא במחרה בימינו שכל פעולתו
 תהלה על זה וגם יה שהוא סוד יום השביעי
 והוא השם שמו שלם ותשלם כל המלאכה
 על ידו. .i. Et hoc est arcanū regis Messihę q̄ ueniet cito in diebus no-
 stris, cuius opatio incipiet in .v. h. & etiam .i. h. qd̄ est mysteriū diei
 septimæ, & hoc nomen, est nomen suum integrale, pficietq; omne opus
 in manu eius. Ecce definitum est a sapientibus Cabalisticis oīa p̄ Messiham
 fore perficienda, & totam eius opationem fieri sacratissimis quatuor lite-
 ris .i. h. u. h. in mysterio diei septimæ, nō a numero uidelicet dierum sic ap-
 pellatæ, sed a transitu de uita actiua ad uitam contemplatiuā, id est in ipsa
 quietudine animi & pacata tranquillitate, secedendo ab huius mūdī nimia
 sollicitu

sollicitudine & a cementariis operibus patrat. Scriptum est em̄. Et regē
 uit die septimo ab uniuerso opere quod patrarat. Quis aut̄ thalmudistæ
 multa regi huic attribuant noīa, ut intelligere licet ex plurimorum docto
 rum allegationibus in libro Sanhedrin uolumine Helek, citatis a capite
 ubi scribit. Et Rabi Iohanan dixit, Messihæ qđ est nomen? usq; ad locum
 Suscepitq; Rabi Eliezer dicens. Dies Messihæ. Et post in multis eorū scri
 pturis sicut cōmentariis in canticū synagogæ **הוּא נִקְרָא רֵאשִׁית**
 Exponunt noīa Messihæ Silo, iinon, Dauid, Hanina, ger
 men, iustus, consolator, ea tñ singula putātur agnomina uelut imaginaria
 instar septem exemplorum illic recēditorum, q̄ sunt, arca, propiciatorium
 tabulæ, uirga Aaron, urna mannae, & spiritus dei. Sed iuxta Cabalistas
 unum hoc nomen ineffabile **יהוה** audiuitis q̄ sit propriū Messihæ, qđ
 integrabit & perficiet nomen eius substantiuum, docent em̄ credi oportere
 hoc esse nomē suū integrale, qđ pie sancte q̄ integrat in miserationibus
 cui nemo Thalmudista inficiator subrepat, cum dixerit magnus ille Magi
 ster in Thalmud cōmemorato in loco, qđ nomen Messihæ ueniet appellā
 dum consimiliter Hannina id est misericordia, citādo uersum Ieremię xvi.
 quem tñ licenter ac improprie Romani sic legunt, qui non dabunt uobis
 requiem. Sed ea nō est etymologica interpretatio. Ita em̄ rectius me iudice
 legatur, qđ non dabo ad uos misericordiā. Hoc Ionathan Chaldeus tradit
 xit **רהמין** .i. miserationes, ut qui secundū Thalmudistas dicere uellet
 qđ uobis ambulatibus in prauitate cordis ut deum non audiatis non erit
 Messiha qui noīatur miserationes, quo clare innotescit **ברחמים** .i. in
 miserationibus de medio .i. h. u. h. nomen fore propriū saluatoris Messihæ
 cuius & dignitas & officiū tametsi rigore ac seueritate constet iuxta regis
 Dauid uaticiniū absq; ullius cōtrouersia de ipso Messiha exp̄ssum. Iudica
 bit populum tuū, inq̄t, in iusticia & paupes tuos in iudicio, tñ qm̄ iudiciū
 .i. **משפט** secundum omnes Cabalistas cum iusticia etiam admittit de
 mentiā, Sic. n. legit̄ in Porta lucis capite .iiii. **כי המשפט הציו**
רין והציו חסד .i. Qđ iudiciū est partim rigor & partim clemē
 tia, qbus modis primi lapsus recōciliatio p̄ iteratā unionē, & nouā quandā
 populi cū deo desponsationē futura est, ut Hosea p̄dixit. Spōsabo te mihi
 in iusticia & iudicio. In misericordia & in miserationibus, ubi ponitur
ברחמים Ne quis igit̄ putet illū ipsum Messihæ aduentū ex aliqua
 iuris necessitate ac nō poti⁹ de gratia mera & dono dei liberalissimo esse
 destinātū recte imponē huic saluatori nomen clemētis indytū, qđ ex oib⁹
 literis tā uocalibus q̄ consonante solā misericordiā & p̄terea nihil aliud si
 gnificātib⁹ erit cōpositū. Idq; fore cōiicimus p̄ sanctas quatuor literas qb⁹
 tanq; notis & symbolis ineffabile depingit, & p̄ Sin cōsonantē q̄ nomen
 ineffabile noīatur. Tritum. n. in Cabala est qđ hec nota Sin exponit̄ **שין**
 per Notariacon **שם יהוה נקרא** .i. Nomen tetragramaton uo
 E

B

C

D

E

E

DE ARTE CABALISTICA

catum, hoc est, prolatū. Nullæ aut sunt literę alię qbus sola nude misericor-
 dia designatur, nisi hæ quinq; i. h. u. h. & consona Sin .i. s. De uocalibus
 quatuor in libro Portarū iusticię sic legit **וזה סוד שאמר לו**
כי הנה יהיה יוצא ממקומו יוצא ממדת
רהמים .i. Et hoc est mysteriū qd dixerunt Magistri nostri quorum
 memoria sit in pace, q; ecce quadrilaterū (inqt Micha) i. h. u. h. egredietur
 de loco suo, egredietur per proprietatē miserationū, De consonante aut
 Sin, uniuersū Cabalistsæ qui non sunt nescii in Cabalistica **גימטריא**
 Sin literam totius in se complexus quadrilateri ex arithmetica proportioe
 rationem continere, haud inficias ibunt, eandem q; ab ea possideri pro-
 prietatem clementię ac misericordię. Oium igitur hominum salus de sola
 F dei misericordia expectanda est, qd palam expssit Habacuk deum sic allo-
 quēs. Cū iratus fueris misericordię recordaberis. Vbi David Camhi quē
 nostri appellāt Kimhi (sicut alii pronūciāt Rabi, & Alemania dicit Ribī p
 facilē uocis a i cōuersionē, ut & de grecis ac latinis extat par iudiciū, illi. n.
 grāmatiki & logiki, nos grāmatica & logica, illi mitir nos mater, ita Sāson
 Simson, & Cāhi Kimhi, & alia plura) Ille inquā Dauid Iudeus Hispaniēsis
 p nomē **רהם** .i. misericordię illic positū secundū arithmetica proportio-
 nē cabalistiche hoc est symbolice intelligendū esse docet Abraham, quasi
 Habacuk sic diceret. O deus cū tu ira peccati nrī tāgeris, memēto seminis
 Abrahę cui pmisisti q; in eo bñdicēt uniuersę cognatiōes terre. Et rurū.
 O de⁹ tu illū affatus es, bñdicent in semine tuo oēs gētes terre, Vt aut indi-
 caret Habacuk ipse, qd nā futurū esset illud semē subiūxit. Egressus es i fa-
 lutē populi tui, in salutē cū Messiha tuo, ubi idem Dauid Kimhi sic scribit
הוא משיח בן דוד .i. hic est Messiha fili⁹ Dauid. Aio igit cū sa-
 piētibus Cabalistsis oīm nrī uerā salutē in Messiah pēdere q̄t̄q̄t attingim⁹
 illū. Quo fit ut ab oīb⁹ nos rebus creatis q̄ad possum⁹ absoluētes p oēs gra-
 G dus ascēdere ac migrare in eū conemur, ut ipm si min⁹ cōsequamur, at ul
 assequamur certe, pro singulorū q̄rūq; uirili. Nā hic est nrī ipse, in cuius
 aduētū oīs lex a nobis etiā itellectualiter referē, & nō Moyfi tm̄ scriptura
 sed & pphetarū & q̄cqd in Hagiographis cōtinēt. Totū nāq; id cōtextū
 H qd Esirim Varba .i. uiginti quatuor nos dicim⁹, & uos Biblia noiatis, totū
 inq̄ **התורה** .i. legis appellatiōe nūcupam⁹. Vt in Danielis cap. ix. Am-
 bulādo in lege dñi dei nrī quā tradidit corā nobis p manū seruorū suorū
 pphetarū. Hęc solā scripturā decreuim⁹ tā stabilē & adeo esse firmā ut sup
 eā cogitat⁹ oīs nrōs tuto fundare queam⁹, & sublimes speculatiū hoīm cō-
 tēplatiōes haud pplexim locare, tū qa summi dei uoce pmulgata sit, tū qa
 tātis energię uirib⁹ in hoīm cōtēplātissimorū mētibus solet opari, ut p eā
 de qbuscūq; libet mistis ad simplicia, de simplicib⁹ ad simplicissima, de cau-
 satis ad causas, & a mūdo deniq; inferiori ad superiōrē, a superiōre ad Messihā
 q mētis nrę obiectū supmū & in ultio gradu cōceptibile sit tāq̄ ad regē se

colorū ascēdere ualeam⁹, p̄ quē plane tandē in deū trāseamus incomphē
 sibilē, tum etiam qm̄ per has sacras literas quasi per scalam Iacob, cacumi
 ne tangentem cœlos cui deus ipse innitatur nostri ascendunt angeli & de
 scendunt, uectores hinc precum inde donorum, qui ultro citroq; portant
 hinc petitiones inde suppetias, ut ex uestris quidā ait. Et profecto nihil sen
 tio aliud etiam quod uel fingi posset animum nostrum arctius deo p̄inde
 atq; aliquod stamen introtexere q̄ illam ipsam cuius mentio fit sacram
 scripturam, quæ nos primo in diuinorum admirationem ducit, tum in eo
 rum pro humano captu agnitionem, deinde in illum ardentissimum qua
 liter cunq; cognitæ diuinitatis amorem, præ se ferentem certissimum spei
 effectum. Per hanc cum Ezechielis animalibus et rotis de terra eleuamur,
 ut cum euntibus eamus, & cum stantibus stemus. Hic est solus ueræ contē
 plationis campus, cuius singula uerba, singula sunt sacramenta, & singuli
 sermones, syllabę, apices, punctaq; eius plena sunt arcanis sensibus, nō tm̄
 nobis autoribus, uerum etiam christianis attestantibus. Hæc est Cabala
 quæ nos humi degere non sinit, sed mentem nostram extollit ad altissimā
 comprehensionis metam, quæ tamen nequeat animam Messihæ rationa
 biliter transcendere, nisi quodam incomprehensibili intuitu quasi uia mo
 mentanei raptus, quo putamus haud impossibile Cabalisticis nobis in spiri
 tu prope tertium mundum corrip̄i, ubi est Messia omnibus inferioribus
 influens. Mundi enim generalissimi numero tres sunt. Primus materialis,
 secundus formalis, & tertius informis. Seu quando sic uultis primus inq̄
 infimus qui & sensibilis, secundus supremus & mentalis qui & intelligibi
 lis, & tertius ^{ωδρ τὸ τετε} .i. supersupremus, uel si dicere liceret supremissi
 mus, incomparabilis & diuinus. Mundum autem cœteri primum quo ad
 nos uolui hunc corporeum, cæteris subsistentem, ordine forte peruerso,
 qui iusta ratione in genere causarū fuisse debebat ultimus, quasi recepta
 culum omnium superiorum. Iste constituitur primo ex cœlis & cœlestib⁹,
 secundo ex elementis & elemētatis, tertio ex natura humana & singula
 riis hominibus, qui dicunt̄ hebraice **עולם הקטן** græce **μικρόκοσμος**
 & latine paruus mūdus. Vniuersum hoc corpus ut Aristoteli uestro pla
 cet in libro de Mundo est globus ex cœlo & terra & iis contentis naturis
 constitutus, quippe cum septem habitaculis cœlestibus, & septem habita
 culis terrestribus, quæ quidem enumerat Rabi Mnahem Racanat in ca
 pite xxv. Leuitici nominibus istis primo ad cœlum pertinentibus.
שמים רקיע שחקים זבול מעון מבון ערבות
 Secundo ad terram **ארץ ארקא גיא יבשה הרבה תבל חלר**
 Septem quoq; habitacula inferorum Ioseph Salemita
 nus in Horto nucis (ut paulo superius audiuiſtis) nominatim recitauit.
 De Microcosmo autem id quoq; haud clam est omnibus nobis, ad homi

DE ARTE CABALISTICA

nis conditionem, quamlibet in partem respexeritis septem attinere, quæ sunt corpus, anima, & ex iis compositum, quod **נפש** appellamus, ut est illud regis Sodomorum **תן לי נפש** Id est. Da mihi hominem, ex quatuor scilicet potentiis animæ compositum, & quatuor qualitatibus mundi maioris, qui sane mundus cum sit animatus illustratur mente propria quæ dicitur Metatron. Secundus est mundus supremus intelligentiarum separatarum quæ a Cabalisticis appellantur **שבלים נפרדים** a philosophis autem Hebræorum **רעות נפרדות** Eum quidem mundum & speciebus plenum, & formis, & mentibus solutis, & angelis, complectitur, ambit & regit ipsa Messihæ anima, quæ apud Cabalistas est ideata Idea omnium uitarum, ad quam refertur omnis uitalitas individualis, specifica, & generifica. Inde quasi ex uiuario depromit uita, ois & nominatur a Cabalisticis terra uiuentium. **לפיכך הרשו בפסוק תוצא הארץ נפש היה למינהו** **נפש של משיח** Id est. Ideoq; commentantur in uersiculo producat terra animam uiuentem ad speciem suam, hæc est anima Messihæ. Quæ uerba leguntur ita in Portæ Lucis capite secundo. Et sicut in mundo humano qui dicitur Microcosmus, animæ hominis dominatur mens, ita mundo cœlesti dominatur Metatron, & mundo angelico dominatur anima Messihæ, & mundo incomparabili dominatur Adonai, Quin etiam sicut lux mentis est intellectus agens, ita lux Metatron est Sadaï, & lux animæ Messihæ est Elhai, id est deus uiuus, & lux Adonai est Ensof. Cunctisq; consultissimis rerum naturalium scrutatoribus facile uideatur superioris naturæ infimum, cum inferioris naturæ supremo communicare, in tantum quidem ut sepius de proxime connexis dubitari possit, contigua sint an continua, & cuius nam existat naturæ illud quo continua uniuntur, haud secus atq; id quo equi pes & eius ungula conueniunt, corneum ne sit an carneum, propter immediatam existentium connexionem, liccirco etiam nunc magis sine iniuria dici arbitror q; homo Microcosmus & mundus sensibilis ille magnus, communicant in mente. Mundus item corporeus & mundus intellectualis, communicant in Metatron, qui est intellectus agens primi mobilis, unus cum natura cœlesti tanquam inferiori, & cum natura angelica tanquam superiori, mundus autem supremus cum mundo tertio incomparabili ac supersupremo cōicant in aia Messihæ quasi essentia quadā utrinq; & angelico & diuino mūdo cōtinua, nec em̄ interstitio ullo aia Messihæ, & Elhai distāt. Sed est El hai fons aquarū uiuentium, & anima Messihæ riuus uitæ. Tertius mundus est deitatis, qui constituitur ex eo quod Seraphim uocauerunt Sanctus Sanctus Sanctus tetragramatus. Dicitq; in Deuteronomio, Magnus potens & terribilis, seu potius reuerendus. Magnus ante creationē, potēs in creatiōe, & reuerēdus

post creationē. Et hic est **אהר**. i. un⁹, imo magis proprie, principiū unitatis, q̄a Aleph designat principiū & had. unum. quasi principiū unius, oīa in sua simplici- citate unitatis complicās. Cuius talis est emanatio secūdum Cabalistas **רוח דבר קול**. i. Spiritus uerbum uox. Sic enim Rab Azariel in cōmētario sanctitatis, post etiā ea q̄ nūc recitauī scripsit his uerbis **מרוח יוצא הדבר והקול בלא פתוחת שפתים ובלא דבור לשון ולא גשמת אדם**. i. Ex spiritu producitur uerbum atq; uox, non per apertionem labiorum & non per sermonem linguæ, nec anhelitu hominis. Et hi tres unus est spiritus q̄a unus est deus, ut in libro Ietzira de creati- one legim⁹ his uerbis. **אחת רוח אלהים היים ברנך הוא ומבורד שמו של הי העולמים קול ורוח ודבר וזו**. i. Vnus spiritus deus uiuens, benedictus ipse & benedictum nomen eius qui uiuit in secula, uox & spiritus & uerbum, & hoc est spirit⁹ sanctus, duo spiritus ex spiritu. Hęc Abrahā pater noster. Et iuxta id q̄d Rab hamai in libro **דעיון** de speculatione scripsit. Hi tres qui sunt unum, inter se proportionē habēt ut **אהר מיוחד יהיר**. i. Vnus, uniens, unitum. Quin & paulo superius idē ait **והם ראש ואמצע וסוף**. i. Et sunt principium et mediū & finis, & hęc sunt unus punctus, & est **ארוו הכל**. i. Dominus uniuersi. Sic in uolumine citato. Mundus itaq; ille tertius incōparabiliter summus existis tribus quæ sunt unum cōstitutus, quasi ex summa essentia potentia & operatione, in æthernum & ultra extenditur, nec concavus, nec cōuexus, nec carinatus, nec sup- ficiē hñs. Nam ut scribit Azariel in li- bro pridē allegato sanctitatis. **הוא ראשוו בלי תחלה והוא אחרו בלי תכלת**. i. Hic est prim⁹ absq; initio, & hic est ultimus absq; termino, sane quo ne cogitatus quidē nostri pertingere possunt, & noiatur **Ensoph**, id est infinitudo, quæ est summa quadam res secundum se incomprehensibilis & ineffabilis, in remotissimo suæ diuinitatis retrocessu & in fontani luminis inaccessiblei abyssose retrahens & contegens, ut sic nihil intelligatur ex ea procedere, quasi ab solutissima deitas per ociū oīmoda sui in se ipsa clausione immanēs nuda sine ueste ac absq; ullo circūstātiarū amictu, nec sui profusa, nec splēdoris sui dilatata bonitate indiscriminatī ens & nō ens, & oīa q̄ rationi nře uidētur inter se contraria & cōtradiçtoria, ut segregata & libera unitas simplicissime implicās, sic. n. legiū in lib. de fide & expiatiōe. **בבר אמרתי לך כי המוציא יש מאין אינו חסר וכי היש הוא באין בעניו איז והאין הוא ביש בעניו יש ללמוד שהאין הוא היש והיש הוא האין**.

DE ARTE CABALISTICA

.i. Iā dixi tibi q̄ producēs ens de nō ente nulli⁹ eget, & q̄ ens est in nō ente
Q q̄ ad rē nō entis, & nō ens est in ente q̄ ad rē entis. Et infra. Quo discas q̄d
 nō ens est ens & ens est nō ens, ita illic scriptum legitur. Istud aut̄ oēm no-
 strum intellectum transcendit qui nequit contradictoria in suo principio
 combinare uia rationis, qm̄ per ea q̄ nobis ab ipsa natura manifesta fiunt
 ambulamus, quæ longe ab hac infinita uirtute cadens, ipsa contradictoria
 per infinitum distantia connectere simul nequit, ut quidam Germanorū
 philosophissimus archiflumen dialis annos paulo ante quinquaginta &
 duos posteritati acceptum reliquit. Temporalium igit̄ curarum grauamie
R semoto & aniliū disputationū sophismatibus contēptis, foelix Cabalista p̄
 Cabalam. i. recepti & crediti semitam tenebras erumpit & profilit in splen-
 dorem quo attingit lumen, & sic a lumine migrat in lucem & per lucē q̄rū
 humana potest capere natura illud uerum luminare comprehendit sub
 modo entis, non autem non entis, nisi fiat hoc per omnium abstractionē
 quæcunq; non sunt principium absolute primum. Cuncq; frequenter hac
 uia per ineffabile gaudium & alacritatem spiritus ipsa mens Cabaliste in-
 tra profundē taciturnitatis secretum humilia deserens atq; terrena, ad su-
 percelestia & inuisibilia transfertur omnem transcendentia humanū sen-
 sum, tunc & si adhuc mortali in cute hospitatus, tamen socius fit angelorū
 perinde atq; domiciliū supercelestis quidam inquilinus cuius tam crebra
 conuersatio in ccelis esse cognoscatur, & tum quandoq; cum illis tanq̄
 uiarum suarum comitibus ad altiora spaciatur, animāq; Messihæ uisitat,
 quandoq; autē ad inferiores tam coelestes q̄ cæteras naturæ uirtutes an-
 gelico ductu nec tñ sine propria q̄q; ratione descendit, & earum dignita-
 tes operationesq; intelligere ac singulari honore uenerari studet. Vnde
S oritur intima Cabaliste cum angelis amicitia, per quam aliquando nomia
diuina rite cognoscens, res admirandas conficit, quæ uulgus miracula no-
minat, ut Rabi Meir per nomen diuinum uel ab ethnico prolatum ipsam
uxoris suæ sororem a corruptione diuersorii lupanaris præseruauit, quā
ui prostitutam nullus ganeonum uerbo dicto etiam quātumuis robustus
uiolare ac stuprare ualuerat. Hæc in Portæ lucis exordio & alia id genus
plurima cum suis autoribus recitantur. Tamq; facilis eiuscemodi erat pa-
trum memoria Cabalists miraculorum operatio, ut ii ab inuidis & pro-
phanis sæpius ignominiose uersuti magici cognominarentur, quasi non
illa opera perfecisset Michael sed multo maxime Samael, uidelicet per in-
cantationes ægyptiacas & arcana quædam, tamen si uirga Cabalistarum
semper deuorat uirgas præstygiatorum, & salubrius agit quodcunq; di-
uinum q̄ ullum dæmoniacum. Semper enim ad hominum salutem tendit
Cabalæ artificium, cōtra uero semper ad perditionem uergit magicæ ua-
nitatis ueneficium, hoc per nomina tenebrarum & cacodæmonum, illud
 per noia

per nomina lucis & beatorum angelorum, de quibus nisi more nostro Sabbathi feriatus dies iam uesperis hac ipsa hora ingrueret, quoniam huc attinet, tanquam huius artis fructus quem adeo deſideratis ego ſane tum quicquid ſentirem magis ample tractarem. At parum abeſt quin nox ruat optimi uiri, ſecedendumq; nobis eſt, non modo ne præcepti negligens multa uapulem, uerum ne etiam profeſſioni Cabalicae deſiam, ſi hoc ſabbatho ultra Sabbathai qui eſt Saturnus ſuprema arcana & recondita labore operoſo effodiam, ac non potius ſilentio remorer, & ocio perfruar tantisper dum ſequens dies prætereat. Cetera hic perendie uel quotoq; loco utut elegeritis de arte Cabaliſtica explanabimus. Tum Philolaus, Es inquit difficillimas dicendi partes fortitus noſtri cauſa, qui poſt meridiem adortis nobis tot res tam admirandas & tanto numero perpetua oratione protuliſti, quanquam nulla plane moueri uiſus moleſtia. Et ille tum, Amor inquit erga uos meus ut ſpero mutuus omnem moleſtiam abſtulit. Quod niſi a deſſent feriae, non putarem mea intereſſe uos tales ac tantos diſcendi gratia huc proſectos ita Cabalæ doctrina ieiunos & inexpletos diſmittere, ſed parendum eſt legi. Ad hæc Marranus, Ego uero Simon recte fateor nunquam me a cuiuſquam conſpectu magis doctum abiſſe, mihiq; uel ſi malis ambobus ut pro hoc quoq; recipiã abs te quidem cumulate quantum id temporis pati creditum eſt ſat eſſe factum. Mox Philolaus. Tu ſolius inquit tui cauſam Marrane agas uelim, ego nondum iſtis quanquam maximis & ad doctrinam Pythagoricam familiariffime accedentibus tamen auidiori mihi copioſius hauriendis, fore ſatiffactum puta uero, ſi non comperendinata dies finem artis afferat. Qua de re poſt Sabbathum iſtud tuum Simon, quando ſingulari tua comitate nos ita fers, redibim⁹. Et ille redite dum ait intrepide ac interea, ualete bona ualetudine.

Finis Libri Primi.